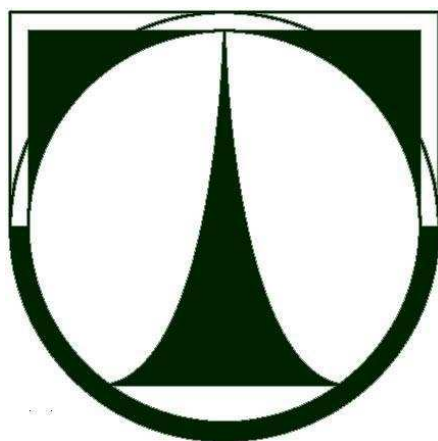

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Josef Drápalík

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Komparativní analýza ekonomického, sociálního a podnikatelského prostředí České republiky a Vietnamu

Comparative Analysis of Economic, Social and Business Environment of the Czech Republic and Vietnam

DP-EF-KEK-2012-10

Bc. Josef Drápalík

Vedoucí práce: Ing. Kocourek Aleš, Ph.D., katedra ekonomie
Konzultant: prof. Ing. Fárek Jiří, CSc., katedra ekonomie

Počet stran: 85

Počet příloh: 2

Datum odevzdání: 4. května 2012

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 4. 5. 2012

Anotace

Diplomová práce se zabývá analýzou historických a současných česko-vietnamských vztahů, analýzou podnikatelského prostředí a makroekonomického vývoje a jejich následnou komparací. V podnikatelském prostředí se práce zaměřuje především na oblast daňové soustavy, infrastruktury a investičního prostředí. U makroekonomického vývoje jde o porovnání makroekonomických ukazatelů, konkrétně tempa růstu reálného hrubého domácího produktu, míry inflace a míry nezaměstnanosti.

Cílem diplomové práce je tak podat čtenáři ucelenější pohled na vývoj vztahů České republiky a Vietnamu, především v oblasti obchodních a ekonomických vztahů, a potvrdit základní předpoklady stanovené v úvodu práce. Důkazy pro jejich potvrzení či vyvrácení budou předkládány v průběhu jednotlivých kapitol.

Klíčová slova

Česká republika, investiční prostředí, míra inflace, míra nezaměstnanosti, obchodní vztahy, podnikatelské prostředí, tempo růstu HDP, Vietnam.

Annotation

The diploma thesis analyzes the historical and contemporary Czech-Vietnamese relations, further it deals with the business environment and macroeconomic development and their subsequent comparisons. In the business environment, the thesis focuses primarily on the tax system, infrastructure and investment environment. In macroeconomic point of view it focuses on comparison of macroeconomic indicators, namely the growth rate of real gross domestic product, inflation and unemployment rate.

The main purpose of this thesis is to give readers a more comprehensive view of developments in the relations of the Czech Republic and Viet Nam, especially in trade and economic relations, and to verify two basic assumptions set out in the introduction. Evidence for their confirmation or refutation will be presented during the individual chapters.

Key Words

Business environment, Czech Republic, growth rate of GDP, inflation rate, investment, trade relations, unemployment rate, Viet Nam.

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Aleši Kocourkovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce za jeho velkou ochotu, trpělivost, inspiraci a věcné připomínky při vypracování diplomové práce.

Dále bych rád poděkoval své rodině a přítelkyni za maximální podporu nejen při vypracování této diplomové práce, ale i při celém studiu.

Obsah

Seznam obrázků	11
Seznam tabulek	12
Seznam zkratk	13
Úvod	14
1. Historický vývoj Vietnamu	16
1.1 Od vzniku prvních státních útvarů až po pronikání Francouzů do Indočíny	16
1.2 Období francouzské kolonizace	18
1.3 Vietnamská demokratická republika	20
1.4 Vietnamská socialistická republika	21
1.5 Novodobá historie	22
2. Analýza a komparace vybraných makroekonomických ukazatelů	23
2.1 Analýza vybraných makroekonomických ukazatelů ve Vietnamu a jejich vývoj	24
2.2 Analýza vybraných makroekonomických ukazatelů v České republice a jejich vývoj	28
2.3 Komparace obou ekonomik	32
3. Analýza česko-vietnamských vztahů	39
3.1 Historický vývoj česko-vietnamských vztahů	39
3.2 Současné vztahy České republiky a Vietnamu	45
3.3 Rozvojová spolupráce	48
4. Analýza a komparace podnikatelského prostředí ve Vietnamu a ČR	50
4.1 Podnikatelské prostředí ve Vietnamu	50
4.2 Podnikatelské prostředí v ČR	58
4.3 Srovnání podnikatelského prostředí obou zemí	64
4.4 Srovnání podnikatelského prostředí dle hodnocení Světové banky	67
5. Vietnamská komunita v ČR	72
Závěr	78
Seznam použité literatury	80
Citace	80

Bibliografie	83
Seznam příloh.....	85

Seznam obrázků

Obrázek 1: Ho Či Min	19
Obrázek 2: Srovnání tempa růstu HDP ve Vietnamu a ČR.....	33
Obrázek 3: Srovnání míry inflace v % ve Vietnamu a ČR.....	34
Obrázek 4: Srovnání míry nezaměstnanosti v % ve Vietnamu a ČR	35
Obrázek 5: Magický čtyřúhelník za rok 2008; Vietnam, ČR (osy jsou v %)	36
Obrázek 6: Magický čtyřúhelník za rok 2009; Vietnam, ČR (osy jsou v %)	36
Obrázek 7: Magický čtyřúhelník za rok 2010; Vietnam, ČR (osy jsou v %)	37
Obrázek 8: Návštěva prezidenta Václava Klause ve Vietnamu v roce 2006.....	44
Obrázek 9: Vývoj vzájemné obchodní bilance v letech 2002-2011	46
Obrázek 10: Struktura českého exportu do Vietnamu v roce 2011	47
Obrázek 11: Struktura českého importu z Vietnamu v roce 2011	48
Obrázek 12: Vývoj PZI.....	57
Obrázek 13: Věková pyramida ČR v roce 2010	65
Obrázek 14: Věková pyramida Vietnamu v roce 2010.....	66
Obrázek 15: Porovnání podnikatelského prostředí ČR a Vietnamu	70
Obrázek 16: Obchodně kulturní areál SAPA.....	74
Obrázek 17: Cizinci na základních školách v ČR podle státního občanství 2009/2010.....	75

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vietnam: tempo růstu reálného HDP (procentní změna k předchozímu roku), 2002-2011	24
Tabulka 2: Vietnam: míra inflace v %, 2002-2011	25
Tabulka 3: Vietnam: míra nezaměstnanosti v %, 2002-2011	27
Tabulka 4: Vietnam: vývoj zahraničního obchodu v mld. USD, 2007-2011	27
Tabulka 5: Největší obchodní partneři Vietnamu v roce 2010	28
Tabulka 6: Česká republika: tempo růstu reálného HDP (procentní změna k předchozímu roku), 2002-2011	29
Tabulka 7: Česká republika: míra inflace v %, 2002-2011	30
Tabulka 8: Česká republika: míra nezaměstnanosti v %, 2002-2011	31
Tabulka 9: Česká republika: vývoj zahraničního obchodu v mld. CZK, 2007-2011	32
Tabulka 10: Vývoj salda běžného účtu platební bilance v % HDP ve Vietnamu a ČR, 2008-2010	35
Tabulka 11: Srovnání ploch magických čtyřúhelníků ve Vietnamu a ČR, 2008-2010	37
Tabulka 12: PZI v letech 1988 - 2009 dle původu země investic.....	56
Tabulka 13: PZI v roce 2010 dle země původu investic.....	57
Tabulka 14: PZI v letech 1993 - 2010 dle země původu investic.....	63
Tabulka A15: Projekty rozvojové pomoci.....	86

Seznam zkratek

APEC	Asijsko-pacifické hospodářské společenství
ASEAN	Sdružení států jihovýchodní Asie
CIA	Central Intelligence Agency
ČNB	Česká národní banka
CZK	česká koruna
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HND	hrubý národní důchod
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IDA	Mezinárodní rozvojová agentura
IMF	Mezinárodní měnový fond
OSN	Organizace spojených národů
PZI	přímé zahraniční investice
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
UNCTAD	Konference OSN pro obchod a rozvoj
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
VDR	Vietnamská demokratická republika
VSR	Vietnamská socialistická republika
WB	Světová banka
WTO	Světová obchodní organizace

Úvod

Hlavní cíl diplomové práce je analyzovat a porovnat makroekonomické ukazatele České republiky a Vietnamu, podnikatelské prostředí, historický vývoj vzájemných ekonomických, obchodních a sociálních vztahů a jejich současný stav.

Základní předpoklady v diplomové práci jsou dva: **První předpoklad** je, že Česká republika, jako člen skupiny rozvinutých ekonomik, vykazuje lepší hospodářský vývoj a výsledky než Vietnam. Předpoklad je ověřen na základě analýzy vývoje makroekonomických ukazatelů – tempa růstu reálného HDP, míry inflace a míry nezaměstnanosti – a jejich komparace. Pro další ověření předpokladu je použito metody magického čtyřúhelníku, který porovnává tempo růstu HDP, saldo běžného účtu platební bilance, míru inflace a míru nezaměstnanosti. Pro komparaci pomocí magického čtyřúhelníku jsou vybrány roky 2008-2010, kdy obě ekonomiky zasáhla globální krize, každou však v trochu jiné míře a jiném časovém období.

Druhý předpoklad zní, že podnikatelské prostředí v České republice je přívětivější pro podnikatele a pro podnikání jako takové než ve Vietnamu. Tento předpoklad je v práci ověřován nejprve podrobnou analýzou vybraných charakteristik podnikatelského prostředí, jako jsou daňová soustava, infrastruktura, pracovní síla a prostředí zahraničních investic v České republice a Vietnamu zvlášť. Tyto charakteristiky podnikatelského prostředí jsou poté vzájemně porovnány. Dále je tento předpoklad ověřován na základě hodnocení podnikatelského prostředí podle metodiky „Doing Business“ používané Světovou bankou.

Diplomová práce obsahuje pět kapitol. První kapitola o historickém vývoji Vietnamu předkládá všechna důležitá data a události, které měly vliv na to, jak Vietnam v současnosti vypadá.

Následuje kapitola analyzující a porovnávající makroekonomické ukazatele obou ekonomik. Konkrétně se jedná o tempo růstu HDP, míru inflace a míru nezaměstnanosti. V závěru kapitoly je ekonomický vývoj zobrazen pomocí tzv. magického čtyřúhelníku.

V pořadí třetí kapitola analyzuje a studuje vztahy obou zemí. Vzájemné vztahy jsou zde popsány od prvních počátků ve 14. století až po současnost. Začátky a vývoj těchto vztahů měly vliv na jejich dnešní podobu, a to jak na uzavření některých vzájemných smluv, tak i na vznik a chápání sociálních vztahů Vietnamců a Čechů.

Další kapitola srovnává Českou republiku a Vietnam dle infrastruktury, daňové soustavy, pracovní síly a zahraničních investic a na základě hodnocení podnikatelského prostředí podle Světové banky. V práci je dále v krátkosti studována vietnamská komunita žijící v Česku, začátky života Vietnamců na území České republiky, jejich běžný život, vztahy uvnitř vietnamské menšiny a mezi ní a českou majoritou.

1. Historický vývoj Vietnamu

Dějiny Vietnamu lze, jako dějiny většiny států světa, rozdělit do několika významných a od sebe se lišících etap vývoje. Zřejmě největší zásluhu na podobě dnešního Vietnamu mají dějiny novodobé, a to zejména skoro třicet let trvající války s Francií a USA, které zemi naprosto zdevastovaly ať už po stránce ekonomické nebo geografické. Pro lepší pochopení souvislostí je ale vhodné začít od začátku.

1.1 Od vzniku prvních státních útvarů až po pronikání Francouzů do Indočíny

Vznik vietnamské civilizace se datuje do období paleolitu, tzn. do doby okolo 3. tisíciletí př. n. l. To začaly území dnešního Vietnamu osidlovat mongoloidní a později i australo-negroidní kmeny. První státní útvar se datuje do roku 2879 př. n. l. a existoval plných 2600 let, než se na krátkou chvíli stal součástí království Au Lac. Tento legendární stát ale brzy zanikl a byl připojen k samostatnému, nově vzniklému státu Nam Viet ležícího na jihu tehdejší Číny a zaujímajícího i severovýchodní část Indočínského poloostrova. (MÜLLEROVÁ, 2010)

Zhruba sto let př. n. l. Však Nam Viet napadli čínští císaři, obsadili ho, připojili k Číně a nazvali ho provincií Giao Chi. Tímto se osud Vietnamců na celých tisíc let spojil s Čínou. Toto období je také nazýváno „tisíciletá severní závislost“. V této době se naplno projevil vliv Číny, která místním lidem vnucovala svoje myšlení, náboženství, mravy a zákony. Provincie musela platit nemalé daně, a to v podobě zboží a otroků. To se místním obyvatelům samozřejmě nelíbilo a tak během „čínské okupace“ docházelo k poměrně častým vzpourám. (MÜLLEROVÁ, 2010)

Po roce 939, kdy definitivně skončil vliv Číňanů ve Vietnamu, a byla obnovena národní samostatnost, se v zemi střídalo mnoho dynastií. Nejdůležitějšími a nejdéle vládnoucími byly dynastie Pozdní Ly, za jejíhož období se země přejmenovala na Dai Viet, dále dynastie Tran a Pozdní Le, která vládla od roku 1428 až do roku 1804. Již během začátků

tohoto období docházelo k prvním kontaktům obyvatel dnešního Vietnamu se západními civilizacemi. Od 16. století začínali zemi postupně navštěvovat misionáři z Portugalska, Španělska, Holandska, Velké Británie a Francie. Díky těmto stykům se do Vietnamu začalo dostávat křesťanství a katolická víra. V 16. století propukla v Dai Vietu společenská krize, která trvala až do 18. století a během které se šlechta rozdělila na dvě skupiny. Rod Trinh vládl na severu země, která byla Evropany nazývána Tonkin. Na jihu země přezdívaném Kočinčina vládl rod Nguyen. Tato krize a rozkol země skončily v 80. letech 18. století, kdy na jihu Dai Vietu propuklo povstání vedené třemi bratry. Postupně se rozšířilo na celé území, pomohlo svrhnout oba soupeřící rody Trinh a Nguyen a sjednotit tak zemi; i přes to v zemi stále probíhaly nepokoje a války. (MÜLLEROVÁ, 2010)

Na začátku 19. století se syn jednoho ze tří bratrů prohlásil císařem Gia Longem a založil poslední národní dynastii ve Vietnamu. K tomuto aktu mu pomohl dobrý vztah s francouzským biskupem Pigneau de Béhainem. Ten mu zprostředkoval setkání s francouzským králem Ludvíkem XVI., při němž se podepsala dohoda o francouzské pomoci při sjednocování Vietnamu za darování města Danang ve středním Vietnamu, ostrova Con Dao a právo volného obchodu ve Vietnamu. Francouzská pomoc se však zdaleka nerealizovala v plném rozsahu a to především díky probíhající Velké francouzské revoluci a následným napoleonským válkám. Podle vietnamských historiků je císař Gie Long považován za zrádce a jeho spojenectví s Francií za první krok k budoucí francouzské nadvládě v zemi. (MÜLLEROVÁ, 2010)

V srpnu roku 1858 Francie zahájila dobývání Vietnamu. Hlavním důvodem ke sporu bylo to, že Francie, jako jediná evropská velmoc, neměla v jihovýchodní Asii svou základnu pro uskutečňování své obchodní politiky a dále to, že vietnamská politika byla zaměřena proti křesťanství, které v tu dobu ve Vietnamu šířilo mnoho francouzských misionářů. Díky nečinnosti císaře a jeho mylné představě, že Francouzům jde o hospodářské a obchodní vztahy, se Francouzům v roce 1861 podařilo obsadit tři jihovietnamské oblasti. O šest let později získali Francouzi další 3 provincie a vznikla tak francouzská kolonie Kočinčina. Francouzská moc se postupně rozšířila do celé země. (HLAVATÁ, 2008)

1.2 Období francouzské kolonizace

Vietnam byl v této době rozdělen na tři části – na severu a ve středu země byly protektoráty Tonkin a An Nam a na jihu francouzská kolonie Kočínčina. Když se v roce 1887 k těmto zemím přidala Kambodža a Laos, vznikla tzv. Francouzská Indočína. Vietnamská administrativa byla formálně zachována, ale ve skutečnosti všechny podstatné oblasti správy státu řídili Francouzi. (MÜLLEROVÁ, 2010)

V hospodářské oblasti měl francouzský vliv na Vietnam dobré i špatné dopady. Byly zvýšeny daně, které představovaly hlavní peněžní tok do rozpočtu. Nepřímé daně, zejména na tabák, sůl nebo bavlnu, tvořily 30 %. Dále byl založen monopol na alkohol, opium a sůl. Díky tomu došlo k růstu cen těchto komodit. Francouzi se ze začátku obávali investovat do průmyslu a zemědělství kvůli růstu možné konkurence pro francouzské zboží a kvůli vysokým počátečním investicím. Proto se otevíraly pouze podniky nutné pro stavbu infrastruktury (uhelné doly, cementárna). Později se přece jen začaly budovat i jiné podniky, většinou však šlo jen o továrny na výrobu zboží pro místní francouzské občany. I přes všechny negativní stránky francouzské kolonizace mohli vietnamští obyvatelé děkovat za mnohé vymoženosti moderní civilizace a ekonomický růst. (HLAVATÁ, 2008)

V období 1. světové války Francie celou zemi značně využívala. Z Vietnamu se dovážely potraviny a suroviny pro válečný průmysl. Mnoho indočínských dělníků a vojáků muselo odejít do Evropy pomáhat Francii a i proto rostl ze strany Vietnamců silný odpor ke kolonizátorům a vznikala národní a revoluční hnutí. (MÜLLEROVÁ, 2010)

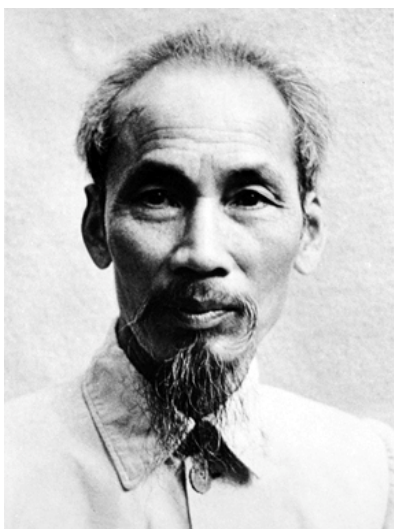
Významným představitelem jednoho z nich byl Nguyen Ai Quoc, známý pod jménem Ho Či Min. Jako součást vlasteneckých projevů tak vznikly 2 důležité strany – Vietnamská nacionalistická strana a Komunistická strana Indočíny, která si kladla za cíl nastolit nový režim a získat zpět národní nezávislost. (HLAVATÁ, 2008)

Mezi válkami ve světě probíhala světová hospodářská krize, která se projevila i v Indočíně. Klesaly ceny vývozních komodit – rýže, kaučuku a uhlí. Rostoucí nezaměstnanost postihovala všechny společenské vrstvy, a to i z řad Francouzů. Toto zhoršení

hospodářských poměrů vedlo k mnoha stávkám a demonstracím. Ekonomika Vietnamu upadala. (HLAVATÁ, 2008)

V období 2. světové války se v Indočíně projevila německá okupace Francie. Ta se nemohla naplno věnovat svým koloniím a tak podepsala smlouvu s Japonskem umožňující jeho jednotkám vstoupit do Indočíny. Mnoho vietnamských nacionalistů bylo nadšeno ze vstupu Japonců do Vietnamu, protože věřili v jejich pomoc proti Francouzům. Naproti tomu zástupci komunistické strany byli proti jakýmkoli zahraničním intervencím, a proto vznikla národní koalice Liga za nezávislost Vietnamu, tzv. Viet Minh. Symbolem Viet Minhu se stala rudá vlajka se zlatou hvězdou (dnešní vlajka Vietnamu). „Liga“ v roce 1945 osvobodila část severovietnamského území a dál postupovala na jih. (MÜLLEROVÁ, 2010)

Obrázek 1: Ho Či Min
Zdroj: WIKIPEDIE, 2011

V srpnu téhož roku kapitulovala japonská vláda a Komunistická strana Indočíny svolala národní sjezd. Ten si kladl za cíl například vybudovat nezávislé národní hospodářství, získat moc a založit Vietnamskou demokratickou republiku. Na sjezdu byl zvolen Výbor národního osvobození v čele s Ho Či Minem. V průběhu srpna byla postupně osvobozena všechna okupovaná města, a tak definitivně skončila osmdesátiletá etapa kolonizace. (MÜLLEROVÁ, 2010)

1.3 Vietnamská demokratická republika

V září 1945 byla založena Vietnamská demokratická republika a jejím prezidentem se stal Ho Či Min. Prvním úkolem nové vlády bylo vyrovnat se s hladomorem, který v zemi právě probíhal. Následně byl zrušen státní monopol na opium, alkohol a sůl a byly upraveny daňové zákony. (MÜLLEROVÁ, 2010)

Bezprostředně po skončení války a kapitulaci japonských vojsk se v zemi stále nacházeli francouzské a japonské ozbrojené síly. Následovat tak muselo jejich odzbrojování. Sever země měl být dle Postupimské konference odzbrojen čínskými vojsky a jih země anglickými. Problémem ale bylo to, že Francouzi se své bývalé kolonie nechtěli vzdát a tak za pomoci anglických „odzbrojovacích“ vojsk obsadili Saigon a pokusili se obnovit koloniální nadvládu. Prezident Ho Či Min nakonec byl nucen podepsat s Francouzi dohodu, že jejich vojska nahradí ta čínská a na oplátku Francie uzná VDR svobodným státem. Tímto aktem se *de facto* na jihu Vietnamu obnovila francouzská kolonie. Francie ale tuto dohodu nerespektovala a spor postupně vedl až k tzv. indočínské válce. (HLAVATÁ, 2008)

Indočínská válka trvala od roku 1946 do roku 1954 a byla, z vietnamské strany, vedena partyzánskou cestou. Francouzům, kteří byli postupně čím dál víc podporováni USA, se podařilo znovu obsadit sever a střed Vietnamu. Zlom nastal v roce 1949, kdy se v Číně dostali k moci komunisté. Ti začali komunistickou VDR ihned ekonomicky a vojensky podporovat a *de facto* tím pomohli válku nad Francouzi vyhrát. (MÜLLEROVÁ, 2010) o dalším vývoji země se rozhodovalo na ženevské konferenci. Vietnam byl uznán nezávislým a suverénním státem a také se dohodlo, že trvalé rozdělení země na severní a jižní část nebude oficiálním politickým a územním vymezením, pouze se podél 17. rovnoběžky utvoří demarkační linie do konání národních voleb, které měly zemi sjednotit. I přes dohodu probíhal vývoj v obou částech země zcela odlišně. Na severu (Vietnamská demokratická republika) vládla Ho Či Minova komunistická strana, na jihu (Republika Vietnam) si moc udrželi Američané (ti se, spolu se zástupci jižního Vietnamu, jako jediní pod Ženevskou dohodu nepodepsali), kteří podporovali prezidenta Ngo Dinh Diema. (HLAVATÁ, 2008)

Země tak zůstala na dalších 20 let územně (podél 17. rovnoběžky) a ideologicky rozdělena. Komunistický sever byl podporován Čínou a SSSR, jih byl podporován zejména USA, a to především díky předchozí americké podpoře Francie.

Spory mezi Američany na jihu a komunisty na severu vyvrcholily válečným konfliktem, trvajícím od roku 1964. Ten skončil až v roce 1973 uzavřením pařížských dohod, které vlastně deklarovaly to samé, co téměř 20 let staré ženevské dohody – tzn. sjednocení země a uznání samostatnosti. Dále se Američané zavázali ke stažení všech vojáků ze země. Konflikt mezi severem a jihem ale pokračoval ještě dva roky, dokud severovietnamské jednotky neobsadily jih země. (HLAVATÁ, 2008)

1.4 Vietnamská socialistická republika

V červnu 1976 byla země sjednocena jako Vietnamská socialistická republika. Nový stát musel řešit velké problémy způsobené dlouhotrvající válkou, a proto byl velmi závislý na zahraniční ekonomické podpoře. Situace se zlepšila v roce 1979 po vstupu země do Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP). Tím Vietnam získal ekonomickou i politickou podporu Sovětského svazu. (MÜLLEROVÁ, 2010)

Od konce 80. let začal Vietnam provádět nejvýznamnější reformu ve své historii. K jejímu spuštění přispěl zejména rozpad Sovětského Svazu a RVHP. Reforma „doi moi“ měla tři základní cíle:

- *„změna z centrálně plánované ekonomiky na státem regulovanou tržní ekonomiku*
- *rozvoj a diverzifikace mezinárodních ekonomických vztahů*
- *reforma státní administrativy.*“ (STUDÍK a TEPLÍK, 2006, s. 168)

Dalšími souvisejícími cíli byly například zavedení tržního cenového systému, dvoustupňového bankovního systému, liberalizace vnitřního trhu nebo třeba uvolnění podmínek pro vstup soukromých subjektů do zahraničního obchodu.

Zásadní změny proběhly v oblasti veřejných financí. V roce 1992 vláda přestala přijímat úvěry od ústřední banky a začala vydávat státní pokladniční poukázky. Další novinkou bylo vydávání a prodej vládních obligací na mezinárodních finančních trzích. V rámci probíhající reformy podepsal Vietnam mnoho mezinárodních a bilaterálních dohod o ochraně vzájemných investic a dvojím zdanění. Změny, které ve finančním sektoru proběhly, měly za následek vytvoření dvoustupňového bankovního systému, přísnější sledování inflace a zavedení flexibilního kurzu měny. (STUDÍK a TEPLÍK, 2006)

Díky této probíhající reformě a dobré geografické poloze, velkým zdrojům nerostného bohatství a investičnímu potenciálu v oblasti zemědělství a infrastruktury se Vietnam v 90. letech stal vhodným místem pro zahraniční investice.

1.5 Novodobá historie

V současné době k ekonomickému a společenskému rozvoji Vietnamu přispívá účast v organizacích mezinárodní hospodářské spolupráce. V rámci asijského regionu je Vietnam součástí instituce Mekong River Commission, která spojuje státy podél řeky Mekong – Barmu, Laos, Thajsko a Kambodžu. Dále je součástí Sdružení národů jihovýchodní Asie (*Association of South East Asian Nations*; ASEAN). Smyslem těchto sdružení je dosahování rychlejšího hospodářského růstu, ale i vzájemná pomoc při snižování chudoby, překonávání zaostalosti a ochranně životního prostředí. V rámci světových organizací je Vietnam členem například Asijsko-pacifického hospodářského společenství (*Asia-Pacific Economic Cooperation*; APEC), Mezinárodního měnového fondu (*International Monetary Fund*; IMF) nebo Světové obchodní organizace (*World Trade Organization*; WTO).

2. Analýza a komparace vybraných makroekonomických ukazatelů

Obsahem této kapitoly je analýza ekonomického vývoje Vietnamu a České republiky. Konkrétně se jedná o vývoj tempa růstu (poklesu) reálného hrubého domácího produktu, míry nezaměstnanosti a míry inflace. Na závěr kapitoly je provedena komparace obou ekonomik.

Hrubý domácí produkt je peněžní vyjádření součtu všech statků a služeb nově vytvořených na území daného státu (nebo určitého území) za dané období (zpravidla se počítá za jeden rok). Počítá se jako ukazatel výkonnosti ekonomiky.

Co se týče ukazatele nezaměstnanosti, za nezaměstnané jsou považovány osoby starší patnácti let, bydlící na daném území, které v průběhu sledovaného období splňovaly tři následující podmínky:

- nebyly zaměstnané,
- byly připraveny k nástupu do práce,
- v průběhu posledních čtyř týdnů hledaly aktivně práci.

Mezi nezaměstnané se řadí i ti, kteří práci nehledají, protože ji nenašli a jsou schopni nastoupit nejpozději do 14 dnů.

A konečně inflace, která obecně znamená všeobecný růst cenové hladiny v čase, je statisticky vyjádřena jako čistá cenová změna pomocí indexu spotřebitelských cen. Cenový index poměřuje ceny vybraného spotřebního koše (obsahuje reprezentativní výrobky a služby) ve dvou srovnávaných obdobích.

2.1 Analýza vybraných makroekonomických ukazatelů ve Vietnamu a jejich vývoj

Vývoj hrubého domácího produktu jasně ukazuje, jakou zemí Vietnam je. *De facto* konstantní vysoký růst ekonomiky každý rok naznačuje, že se jedná o stále ještě rozvojovou zemi, která je daleko před svým potenciálem, jenž se snaží naplno využít. Za posledních 10 let neklesl růst HPD pod 5 %, nejmenší byl v roce 2009, kdy na zemi dolehla globální krize z USA a EU. (tab. 1) Ta ochromila především export ze země, který byl 57 mld. USD, což bylo o 5 mld. USD méně než v roce 2008. (tab. 4) Právě v těchto letech se také ukázal velký problém vietnamské ekonomiky spočívající ve velké závislosti exportního průmyslu na dovozech. Ty totiž v těchto letech klesly ještě více, než export a to konkrétně z 80,7 mld. USD v roce 2008 na 69,9 mld. USD v roce 2009. Ještě větší pokles růstu HDP než v roce 2009 zaznamenala ekonomika o rok dříve. Pokles byl zapříčiněn především obrovskou inflací 23 %. (tab. 2)

Tabulka 1: Vietnam: tempo růstu reálného HDP (procentní změna k předchozímu roku), 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006
7,1	7,3	7,8	8,4	8,2
2007	2008	2009	2010	2011
8,5	6,3	5,3	6,8	5,9

Zdroj: GSOV, 2012a, BUSINESSINFO, 2012a, vlastní zpracování

Hlavním hnacím motorem vietnamské ekonomiky je každoročně rostoucí obrovská domácí poptávka. Ta byla až do minulého roku stimulována fiskálními expanzemi místní komunistické vlády. Dalšími „injekcemi“ do vietnamského hospodářství byly a stále ještě jsou (i když už v menší míře) přímé zahraniční investice. V roce 2008 byly zaregistrovány zahraniční investice za více jak 70 mld. USD. Nemalý podíl na podpoře ekonomiky má jistě taky rozvojová pomoc od vyspělých ekonomik. Její příjem se výrazně začal zvyšovat po roce 1993, kdy se zlepšily vztahy Vietnamu s USA a především Mezinárodním měnovým fondem. Díky tomu se Vietnam dostal k financím od mezinárodních institucí (WB, IMF), které byly hlavně použity na rozvoj infrastruktury, sociální oblast a ochranu

životního prostředí. Na rok 2012 je Vietnamu přislíbena pomoc ve výši 7,4 mld. USD. (BUSINESSINFO, 2012a)

Globální krizi se tak Vietnamu podařilo překonat takřka bez úhon a ihned v roce 2010 se díky prorůstové politice domácí vlády opět zvýšilo tempo růstu HDP a to konkrétně na 6,8 %. (tab. 1) na konci roku se však začalo projevovat přílišné „pumpování“ peněz do ekonomiky růstem cen a ekonomika Vietnamu se začala přehřívat. Na začátku roku 2011 začaly mezinárodní instituce doporučovat vietnamské vládě a především místní centrální bance fiskální, respektive monetární opatření. Vietnamské orgány na doporučení přistoupily a v první polovině roku 2011 začaly prosazovat fiskální a monetární restrikcí. To se projevilo především ve zvýšení všech úrokových sazeb (REPO sazba vietnamské státní banky je 14 %), zvýšení povinných minimálních bankovních rezerv a omezení vládních investic.

Tabulka 2: Vietnam: míra inflace v %, 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006
3,8	3,2	7,8	8,3	7,5
2007	2008	2009	2010	2011
8,3	23,0	6,9	12,0	18,6

Zdroj: WB, 2012, GSOV, 2012b, BUSINESSINFO, 2012a, vlastní zpracování

Restriktivní politika vlády se tak odrazila v menším růstu HDP a to konkrétně 5,9 %. Tento pomalejší růst je důsledkem hlavně vysokých úrokových sazeb, které značně zmenšují dosažitelnost úvěrů jako pro soukromý, tak i veřejný sektor. V roce 2010 bylo ještě tempo růstu úvěrů 30 %, o rok později se toto tempo výrazně snížilo na 12 %. Nejvíce byly postiženy sektory realit, průmyslu a státní podniky díky čemuž klesla domácí spotřeba. (BUSINESSINFO, 2012a)

Nynější stav hospodářství ve Vietnamu by se dal nazvat bojem s inflací. Z tabulky ukazující míru inflace za posledních 10 let lze vyčíst, že vysoká inflace není pro Vietnam nic neobvyklého. Kromě roků 2002 a 2003, kdy se inflace držela na nízkých hodnotách pod 4 %, se růst cen pohyboval v podobných mírách jako tempa růstu HDP. V roce 2008 však zemi zasáhla inflace v obrovské výši 23 %, která byla způsobena především nárůstem cen základních potravin o astronomických 43 %. Po snížení míry inflace v roce 2009

na 6,9 % pak přišel její další nárůst, který dal podnět k přehodnocení cílů domácí prorůstové politiky. Vietnamská komunistická vláda totiž preferovala hospodářský růst před stabilitou a to byl hlavní důsledek přehřátí ekonomiky.

V červenci roku 2011 dosáhla meziroční míra inflace vysokých 22 % (tab. 2). Téhož roku na jaře sice podnikla vláda restriktivní opatření, ty se ale neprojevíly ihned. Inflace je nyní největším problémem vietnamské ekonomiky. Nejvíce na ni doplácí chudí lidé z venkova s nízkými příjmy. Díky obrovské inflaci už několik let po sobě klesají reálné příjmy všech obyvatel. Příčiny inflace hledejme v těchto třech bodech:

- vyšší skutečná inflace než očekávaná v okolních ekonomikách jihovýchodní Asie (Čína, Indonésie, Indie), která se přelévá do Vietnamu, jenž díky velké otevřenosti své ekonomiky (zahraniční obchod země je zhruba 150 % HDP) nemůže těmito inflačním tlakům zvenčí odolávat,
- politika místní vlády, která je už dlouhou dobu orientována spíše na růst než na stabilitu, díky čemuž je ve Vietnamu tradičně vysoké inflační očekávání,
- růst cen domácích potravin v důsledku nabídkových šoků, mezi které nejčastěji patří živelné pohromy (tajfuny, povodně). (BUSINESSINFO, 2012a)

I přes tyto velké výkyvy v cenách zboží (zejména potravin) se růst ekonomiky výrazněji nezpomaluje a to má za příčinu právě nízkou nezaměstnanost. Údaje jsou velmi špatně dosažitelné a proto je potřeba je brát s mírnou rezervou. Oficiální údaje z vietnamského statistického úřadu uvádějí nezaměstnanost pouze za poslední 3 roky, kde je počítána nejen celkově, ale i za město a venkov. Další údaje lze najít od CIA a IMF. Oba tyto zdroje se však v udávané míře nezaměstnanosti od sebe liší, blíže k oficiálním číslům od vietnamského statistického úřadu má CIA, proto jsou v tabulce použita čísla právě od CIA. Více nezaměstnaných je ve městech než na venkově. To může být dáno tím, že většina lidí na venkově je zaměstnána v zemědělství, kde pracuje více než 70 % práceschopného obyvatelstva.

Mírně větší míra nezaměstnanosti je pak ve městech a přilehlých aglomeracích. Zde jsou lidé zaměstnáni většinou v průmyslu nebo službách. I přes to, že v těchto dvou sektorech

pracuje méně než třetina práceschopného obyvatelstva, dohromady generují více než tři čtvrtiny HDP země (průmysl 40 %, služby 38 %). I ve městech dosahuje míra nezaměstnanosti zhruba konstantní výše pod 5 % za rok, v roce 2011 dokonce klesla pod 4 % konkrétně na 3,6 %. (BUSINESSINFO, 2012a)

Tabulka 3: Vietnam: míra nezaměstnanosti v %, 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006
6,0	6,1	1,9	2,4	2,0
2007	2008	2009	2010	2011
4,3	2,4	2,9	2,9	2,3

Zdroj: CIA, 2012, GSOV, 2012c, BUSINESSINFO, 2012a, vlastní zpracování

Světlym okamžikem v ekonomickém vývoji v roce 2011 byl růst exportu o rekordních 33 % na celkových 96 mld. USD (tab. 4). Tento monstrózní růst byl zapříčiněn nikoliv velkým nárůstem objemu vývozu, ale růstem cen hlavních vývozních komodit (ropa, oděvy a obuv, výrobky ze dřeva, mořské produkty, elektronika, rýže a káva) na světových trzích. Největším odbytištěm pro vietnamské produkty bylo v roce 2010 USA, kam proudila bezmála jedna pětina vietnamského exportu (tab. 5). Hned za USA skončila Evropská unie jako celek se zhruba 15 %. Sousední Čína nebo nedaleké Japonsko se tedy nachází až za západními ekonomikami.

Tabulka 4: Vietnam: vývoj zahraničního obchodu v mld. USD, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
export	48,4	62,7	57,0	71,6	96,9
import	60,8	80,7	69,9	84	106,7
balance	-12,4	-18	-12,9	-12,4	-9,8

Zdroj: GSOV, 2012b, BUSINESSINFO, 2012a, vlastní zpracování

Díky velké závislosti exportu na dovozních komoditách tak v roce 2011 značně rostl samozřejmě i import. Ve srovnání s rokem 2010 vzrostl o 26 % (106 mld. USD) (tab. 4). Mezi hlavní dovozní komodity se zařadily strojírenské výrobky, počítače, nářadí nebo například motorová vozidla. Největším importérem do Vietnamu je Čína, která ovládá skoro jednu čtvrtinu veškerých dovozů. Tento podíl však není tradiční, ještě v roce 2004 byl podíl čínských importů pouhých 13 % (tab. 5).

Tabulka 5: Největší obchodní partneři Vietnamu v roce 2010

Export			Import			Obchod celkem		
Partner	Mil. USD	%	Partner	Mil. USD	%	Partner	Mil. USD	%
Celkem	72 191,9	100,0	Celkem	84 801,2	100,0	Celkem	156 993,1	100,0
1 USA	14 238,1	19,7	Čína	20 018,8	23,6	Čína	27 327,6	17,4
2 EU	11 385,5	15,8	Jižní Korea	9 761,3	11,5	USA	18 005,0	11,5
3 Japonsko	7 727,7	10,7	Japonsko	9 016,1	10,6	EU	17 747,2	11,3
4 Čína	7 308,8	10,1	Taiwan	6 976,9	8,2	Japonsko	16 743,8	10,7
5 Jižní Korea	3 092,2	4,3	EU	6 361,7	7,5	Jižní Korea	12 853,5	8,2
6 Austrálie	2 704,0	3,8	Thajsko	5 602,3	6,6	Taiwan	8 419,7	5,4
7 Švýcarsko	2 652,0	3,7	Singapur	4 101,1	4,8	Thajsko	6 785,1	4,3
8 Singapur	2 121,3	2,9	USA	3 766,9	4,4	Singapur	6 222,4	4,0
9 Malajsie	2 093,1	2,9	Malajsie	3 413,4	4,0	Malajsie	5 506,5	3,5
10 Filipíny	1 706,4	2,4	Indonésie	1 909,2	2,3	Austrálie	4 147,6	2,6

Zdroj: GSOV, 2012b, vlastní zpracování

2.2 Analýza vybraných makroekonomických ukazatelů v České republice a jejich vývoj

Hospodářský vývoj v České republice za posledních 10 let (tj. v letech 2002 až 2011) by se dal rozdělit na několik stádií. V první dekádě stále rychleji rostoucí tempa HDP, poté příchod hypoteční krize z USA a postupné snižování hospodářského růstu až nakonec pomalé zotavování české ekonomiky.

V roce 2002 bylo tempo růstu HDP 2,1 % (tab. 6). Tento nízký ekonomický růst byl zapříčiněn hned několika faktory. Nejdůležitějším z nich byl útlum hospodářského vývoje v Evropě, především pak ve státech západní Evropy, kam směřovalo největší procento českého exportu (zhruba 80 %). Další překážkou vyššího tempa růstu HDP měly za následek srpnové povodně, které zasáhly jih, střed a sever Čech. Odhadované škody se vyšplhaly až na zhruba 70 mld. Kč.

V dalším roce byl růst HDP 3,8 % a oproti tempu předchozího roku byl o 1,7 procentního bodu vyšší. Vyšší ekonomický růst byl zapříčiněn především rostoucí domácí poptávkou a spotřebou. Dále se na něm podílelo očekávání růstu cen kvůli chystanému vstupu České republiky do EU v roce 2004 a plánované úpravy regulace cen některých služeb a produktů (tab. 6).

Tabulka 6: Česká republika: tempo růstu reálného HDP (procentní změna k předchozímu roku), 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006
2,1	3,8	4,7	6,8	7,0
2007	2008	2009	2010	2011
5,7	3,1	-4,7	2,7	1,7

Zdroj: ČSÚ, 2012a, vlastní zpracování

Od roku 2004, kdy byl růst HDP 4,7 %, ekonomika rostla především díky růstu objemu přímých zahraničních investic a vstupu České republiky do EU. Rostla poptávka po výrobních zařízeních a technologiích z důvodu rozšiřování výrobních kapacit, které byly stavěny díky velkému přílivu PZI. Ve velké míře proudily PZI do zpracovatelského průmyslu (nejvíce do automobilového), který následně měl na svědomí nárůst exportu.

V roce 2005 bylo tempo růstu úctyhodných 6,8 % a to především díky rostoucímu podílu zahraničního obchodu na HDP. Tento podíl se sice v roce 2006 snížil, nahradila ho však rostoucí domácí poptávka, která měla za následek největší tempo ekonomického růstu ve sledovaném období a to konkrétně 7 %. V roce 2007 tempo růstu mírně pokleslo, přesto bylo stále vysoké a struktura HDP se oproti minulým rokům výrazněji neměnila (tab. 6).

V roce 2008 se už i v české ekonomice začala projevovat globální krize. Hlavním důvodem snížení tempa růstu HDP bylo zpomalení růstu poptávky po produkci pro konečnou spotřebu. Největší propad ekonomiky ale nastal v roce 2009. Poprvé za celé sledované období česká ekonomika nerostla. Za celý kalendářní rok byl pokles HDP vysokých - 4,7 %, a hospodářství se tak v absolutních číslech vrátilo před rok 2007 (tab. 6). Export, který českou ekonomiku výrazně táhne kupředu, se snížil z 2 473,3 mld. CZK na 2 138,6 mld. CZK. Pokles dovozu byl kvůli vysoké závislosti na exportním průmyslu ještě značnější (tab. 9).

V následujících letech 2010 a 2011 se ekonomika opět vrátila na růstovou tendenci. V roce 2010 rostla tempem 2,7 %, o rok později pouze 1,7 %. Především rok 2010 byl oproti doslova tragickému roku 2009 velmi pozitivní. Hlavní roli v nastartování ekonomiky mělo zotavení výroby dopravních prostředků, které bylo určitě nemálo ovlivněno tzv. šrotovým v Německu. V roce 2011 stále více přispíval k růstu HDP růst zahraničního obchodu

a tvorba kapitálu, nižší růst než v předchozím roce byl však zapříčiněn mj. poklesem výdajů na konečnou spotřebu (tab. 6).

Co se týče inflace a České republiky, na rozdíl od Vietnamu se ČNB zaměřuje především na stabilitu cenové úrovně. Ve sledovaném období je to velmi dobře zřejmé. V roce 2002 byla míra inflace pouhých 1,8 % a to hlavně díky poklesu cen ropy a energií na světových trzích, díky čemuž poklesly i ceny tuzemských výrobců. O rok později, v roce 2003, byla nejnižší míra inflace ve sledovaném období a to 0,1 %. Podepsal se na tom soulad většiny cen regulovaných služeb a výrobků a také pokles cen potravin, oděvů nebo telekomunikací (tab. 7).

Tabulka 7: Česká republika: míra inflace v %, 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006
1,8	0,1	2,8	1,9	2,5
2007	2008	2009	2010	2011
2,8	6,3	1,0	1,5	1,9

Zdroj: ČSÚ, 2012a, vlastní zpracování

V dalších letech se inflace držela kolem 2 %. Výrazný výkyv však přišel v roce 2008, kdy inflace dosáhla nejvyšší míry od roku 1998 (kdy byla přes 10 %). Na výrazném nárůstu inflace se podílelo zvýšení sazby DPH u některých výrobků a služeb z 5 % na 9 %, což mělo za následek zdražování u prodejců. Rostly ceny potravin, energií (zemní plyn, elektřina). Zvyšovala se také spotřební daň u tabákových výrobků, zdražilo se regulované nájemné a zavedly se regulační poplatky ve zdravotnictví.

ČNB se však povedla míra inflace velice rychle snížit a hned v následujícím roce 2009 klesla míra inflace na 1 %. Příčinnou byl hlavně pokles cen potravin a nealkoholických nápojů, pohonných hmot a automobilů. V následujících letech 2010 a 2011 se míra inflace již nijak výrazně neměnila a nepřekročila 2% hranici (tab. 7).

V oblasti ukazatele nezaměstnanosti je třeba zmínit určitá specifika trhu práce v ČR. Jde především o dané regionální rozdíly a nižší mobilitu pracovní síly. Nejmenší nezaměstnanost najdeme v Praze, kde je vyšší mobilita pracovní síly díky městské hromadné dopravě, také zde žije více lidí v produktivním věku než v ostatních regionech

ČR a vyskytuje se zde více vzdělaných lidí. Mají zde sídla největší a nejvýznamnější firmy na světě. Také obecně v Čechách je nezaměstnanost spíše průměrná nebo podprůměrná. Směrem na východ republiky (Morava, Slezsko) se ale míra nezaměstnanosti zvyšuje. Důvodem je především strukturální nezaměstnanost, kdy spousta lidí pracovala v těžkém průmyslu, jako je těžba uhlí, hutnictví atd., a po úpadku tohoto průmyslu jsou pro jinou práci nekvalifikovaní. Mezi regiony s nejvyšší nezaměstnaností patří kraj Moravskoslezský nebo Ústecký.

Tabulka 8: Česká republika: míra nezaměstnanosti v %, 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006
7,3	7,8	8,3	7,9	7,1
2007	2008	2009	2010	2011
5,3	4,4	6,7	7,3	6,5

Zdroj: ČSÚ, 2012a, vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti za posledních deset let je takřka konstantní bez větších výkyvů. V letech 2002 až 2004 rostly reálné mzdy a tím i náklady na práci pro firmy. Proto se míra nezaměstnanosti pohybovala nejvýše ve sledovaném období. V roce 2004 se ale začala měnit struktura zaměstnanosti, když začala klesat zaměstnanost v zemědělství a začala stoupat zaměstnanost v sektoru služeb.

V dalších letech pak stále pokračoval růst zaměstnanosti ve službách a dále i ve zpracovatelském průmyslu, kvůli růstu trhu s nemovitostmi a růstu zpracovatelského průmyslu. Zvyšovala se také podnikatelská činnost. Nejlepší hodnoty dosáhla míra nezaměstnanosti v roce 2008, kdy dosáhla pouhých 4,4 %. Poté díky příchodu krize opět začala růst, na rozdíl od většiny států EU však do nijak závratných výšin, v roce 2010 dosáhla 7,3 %, o rok později klesla na 6,5 % (tab. 8).

Velký vliv na nízké nezaměstnanosti má jistě český zahraniční obchod. České ekonomika je jednou z nejvíce otevřených ekonomik v Evropě a na rozdíl od Vietnamu má kladnou obchodní bilanci. Ta v posledních letech značně kolísá, stále je však v plusu. V roce 2011 dokonce dosáhla obchodní bilance plusu 191,5 mld. CZK, což je prozatímní rekord. I když díky vysoké dovozní náročnosti českých exportů rostou historicky dovozy i vývozy zhruba proporcionálně, do budoucna se proto nečeká výrazné zvýšení obchodní bilance (tab. 9).

Tabulka 9: Česká republika: vývoj zahraničního obchodu v mld. CZK, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
export	2479,2	2473,7	2138,6	2532,8	2869,3
import	2391,3	2406,5	1989,0	2411,6	2677,9
balance	87,9	67,2	149,6	121,2	191,5

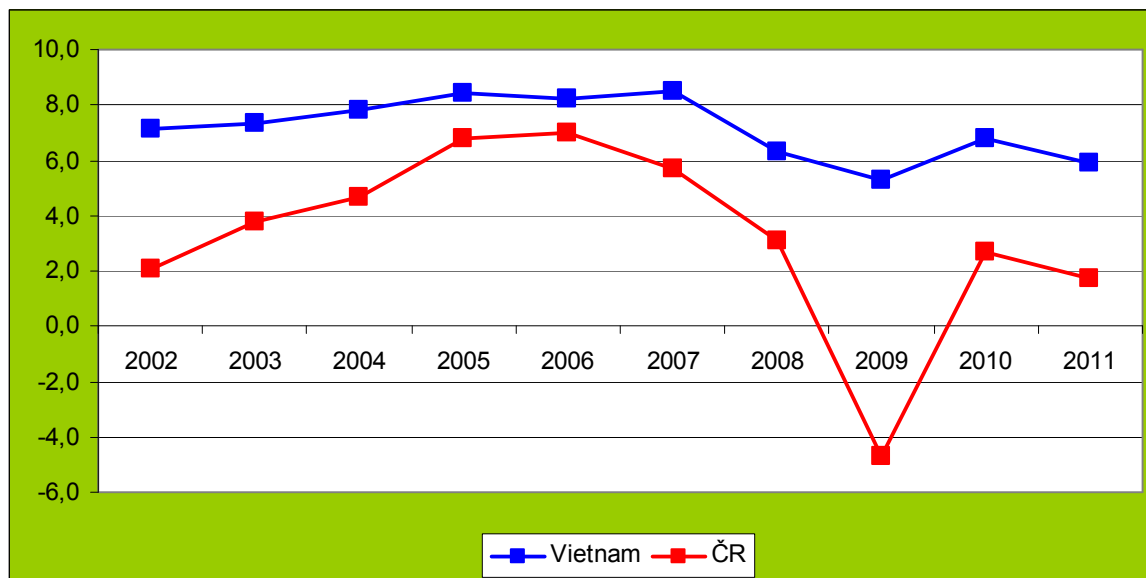
Zdroj: ČSÚ, 2012b, vlastní zpracování

2.3 Komparace obou ekonomik

2.3.1 Tempo růstu HDP

Z obrázku 2 lze zcela jasně usuzovat, že po celé sledované období byl rychlejší růst HDP ve Vietnamu. Průměrné tempo růstu HDP bylo za celé sledované období u Vietnamu vysokých 7,16 %. Naproti tomu v České republice bylo tempo růstu výrazně nižší, konkrétně 3,29 %. Za sledované období tedy rostla vietnamská ekonomika v průměru více než dvakrát rychleji než ta česká (obr. 2).

Z grafu lze sledovat průběh hospodářských cyklů, tzn. růstu, poté úpadku a oživení. Lze také vidět to, že obě země jsou velmi otevřené ekonomiky. Jejich hospodářský cyklus se *de facto* kopíruje, kde nejdříve v začátku sledovaného období až do roku 2006 resp. 2007 obě ekonomiky rostou, načež jsou obě zasaženy globální krizí a poté přichází fáze oživení, která trvá až dodnes. Protože je však česká ekonomika více na západ, je rozvinutější a více napojena na západní ekonomiky, projevila se v ní globální krize dříve než ve Vietnamu, kam došla o nějaký půl rok až rok později. Co je však zásadní rozdíl je to, v jaké hloubce globální krize obě ekonomiky zasáhla. Zatímco české hospodářství utrpělo těžkou ránu v podobě recese -4,7 % v roce 2009, a to především díky již zmíněnému napojení Česka na západní ekonomiky, které spadly do hluboké recese, a český export se meziročně propadl o 10 %, vietnamská ekonomika se do nulových hodnot nejenže vůbec nedostala, ale dokonce si dokázala udržet minimální tempo růstu HDP ve výši 5,3 %. To by v ČR znamenalo za sledované období 4. Největší tempo růstu (obr. 2).

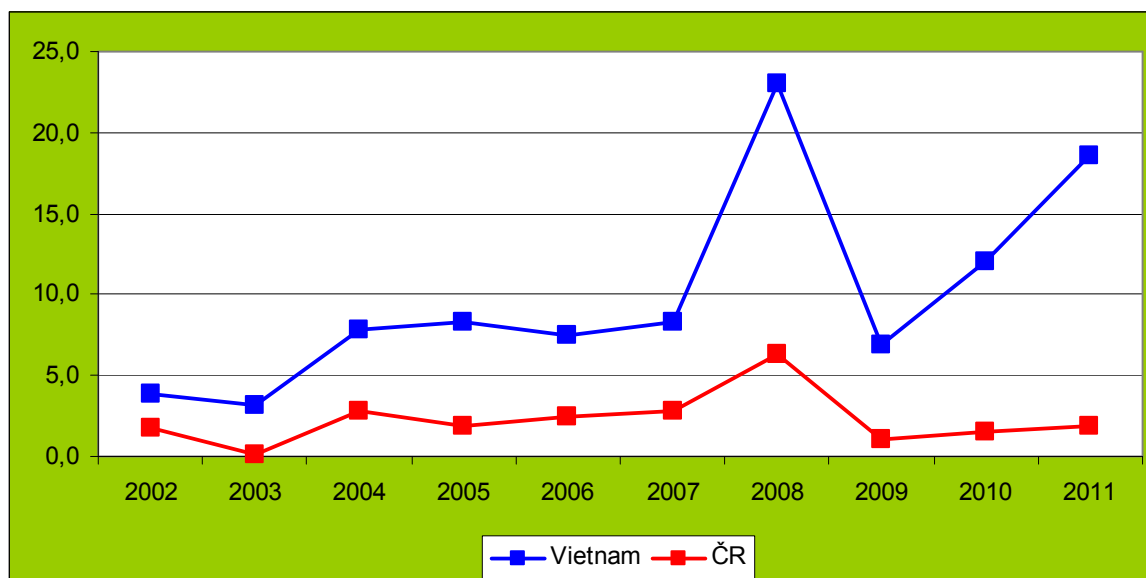
Obrázek 2: Srovnání tempa růstu HDP ve Vietnamu a ČR

Zdroj: GSOV, 2012a, BUSINESSINFO, 2012a, ČSÚ, 2012a, vlastní zpracování

2.3.2 Inlace

Na obrázku 3 můžeme sledovat míru inflace v obou zemích. Již z předchozího grafu, kde je sledováno tempo růstu HDP lze usoudit, ve které ze dvou hodnocených ekonomik bude větší míra inflace, která jde ruku v ruce s vyšším ekonomickým růstem. Vietnamskému průměrnému hospodářskému růstu 7,16 % za sledované období odpovídá ještě vyšší míra inflace a to 9,94 %. Naproti tomu v České republice, kde se ČNB svou politikou snaží udržet stabilní míru inflace pod 3 % (kvůli Maastrichtských kritériím), byla ve sledovaném období průměrná míra inflace pouhých 2,26 %.

Je tedy zřejmé, že inflace je skutečně největším vietnamským problémem nynější doby. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2008, kdy se kvůli globální krizi zvedly ceny potravin o více jak 40 %. I na grafu ukazujícího míru inflace v obou zemích lze vyčíst velké zapojení Vietnamu i České republiky do zahraničního obchodu, kde každý výkyv světové ekonomiky byl přenesen do tempa růstu HDP a to se přeneslo na míru inflace. Velkým problémem Vietnamu v tomto směru je hlavně tradiční vysoká očekávaná míra inflace způsobená dlouhodobou politikou místní vlády, která preferuje hospodářský růst před stabilitou.

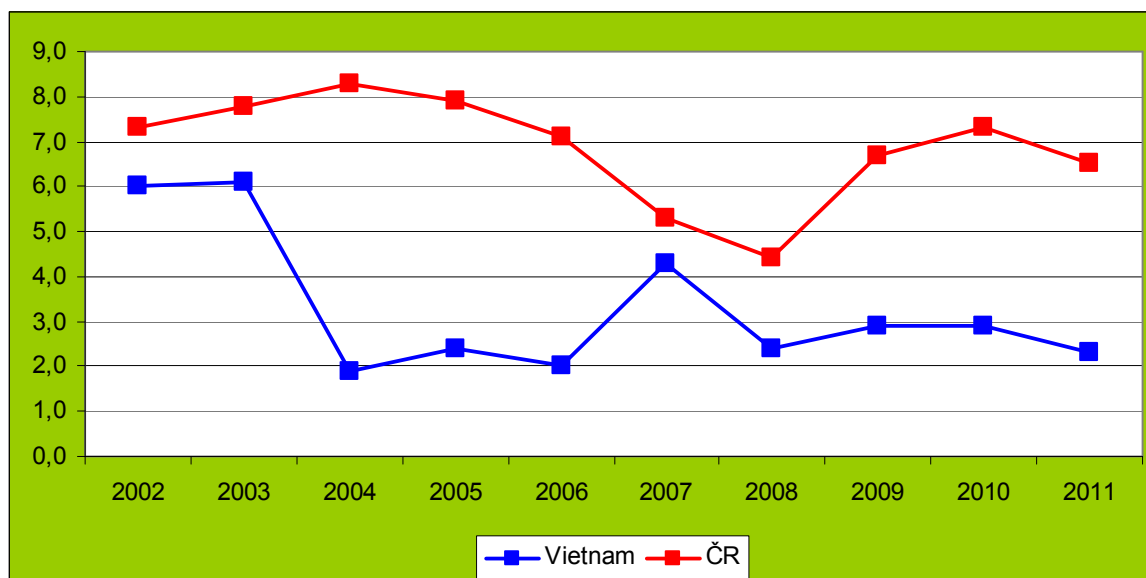
Obrázek 3: Srovnání míry inflace v % ve Vietnamu a ČR

Zdroj: WB, 2012, GSOV, 2012b, BUSINESSINFO, 2012a, ČSÚ, 2012a, vlastní zpracování

2.3.3 Nezaměstnanost

Komparace obou zemí v oblasti ukazatele nezaměstnanosti je poněkud komplikovaná z důvodu absence oficiálních čísel z vietnamského statistického úřadu. Srovnáme-li tedy dostupné informace, je vidět (obr. 4), že komunistická vláda ve Vietnamu má politiku zaměstnanosti jako jeden ze svých hlavních cílů. I když Česká republika měla za sledované desetileté období průměrnou míru nezaměstnanosti 6,86 %, což je na evropský průměr dobrý výsledek, na míru nezaměstnanosti ve Vietnamu je to stále vysoké číslo. Průměrná míra nezaměstnanosti ve Vietnamu činila 3,32 %. I z grafu míry nezaměstnanosti je vidět průběh hospodářských cyklů. V České republice klesala míra nezaměstnanosti až do roku 2008, kdy se ocitla na dlouhodobém minimu (4,4 %), po příchodu globální krize se opět vyšplhala ke zhruba 7 %, což je i tak na EU dobrý výsledek.

Obrázek 4: Srovnání míry nezaměstnanosti v % ve Vietnamu a ČR

Zdroj: CIA, 2012, GSOV, 2012c, BUSINESSINFO, 2012a, ČSÚ, 2012a, vlastní zpracování

2.3.4 Magický čtyřúhelník

Tato podkapitola uzavře kapitolu analýzy a komparace vybraných makroekonomických ukazatelů a především potvrdí hypotézu, že Česká republika je rozvinutou tržní ekonomikou, která dosahuje lepších celkových hospodářských výsledků než ekonomika Vietnamu.

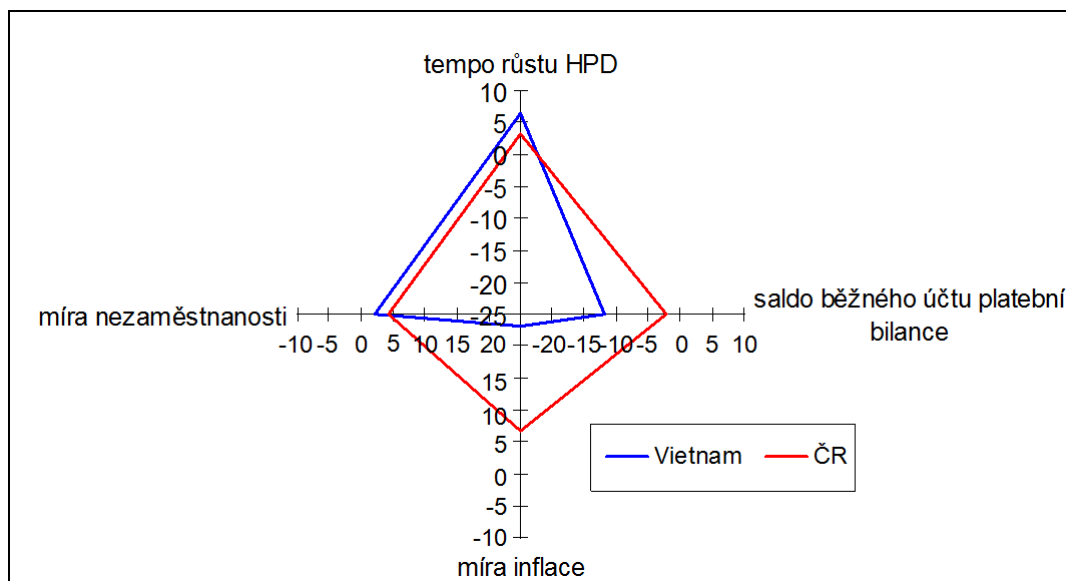
Ověření této hypotézy je provedeno na magickém čtyřúhelníku, který zachycuje úroveň nejdůležitějších národních makroekonomických ukazatelů, mezi které patří tempo růstu HDP, saldo běžného účtu platební bilance, míra inflace a míra nezaměstnanosti. Čím větší je plocha daného čtyřúhelníku, tím lepší je hospodářství dané země. Kvůli dostupnosti informací a kvůli zasažení globální krize obou států jsou porovnávány roky 2008-2010.

Tabulka 10: Vývoj salda běžného účtu platební bilance v % HDP ve Vietnamu a ČR, 2008-2010

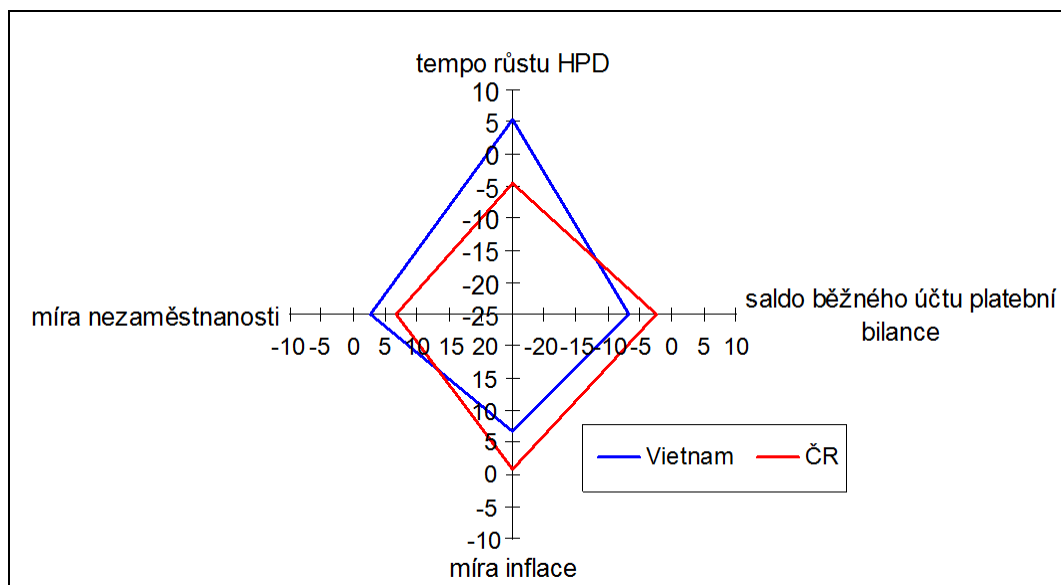
	2008	2009	2010
Vietnam	-11,9	-6,8	-4,0
ČR	-2,2	-2,5	-3,1

Zdroj: WB, 2012, vlastní zpracování

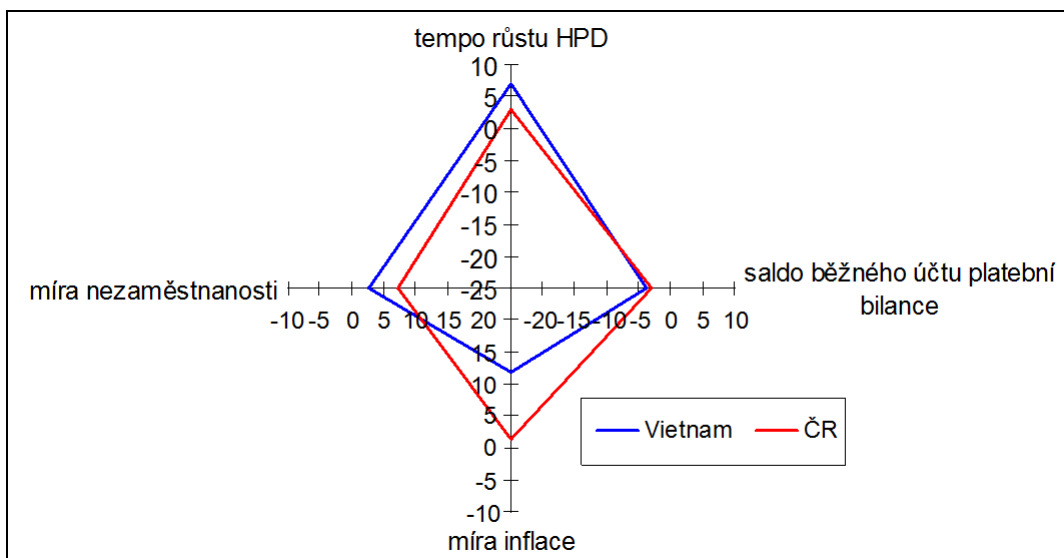
Jak už bylo zmíněno, klíčovou charakteristikou celkové úspěšnosti ekonomiky je obsah výsledného čtyřúhelníku. Ten je spočten jako součet obsahů dvou trojúhelníků.

Obrázek 5: Magický čtyřúhelník za rok 2008; Vietnam, ČR (osy jsou v %)
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 6: Magický čtyřúhelník za rok 2009; Vietnam, ČR (osy jsou v %)
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 7: Magický čtyřúhelník za rok 2010; Vietnam, ČR (osy jsou v %)

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 11 je patrné, že větší průměrnou plochu za období 2008-2010 má Česká republika. Hodnota obsahu je 973,34. Vietnam za sledované období dosáhl menší plochy, konkrétní hodnota je 845,04. Znamená to tedy, že za období 2008-2010 dosáhla česká ekonomika lepších hospodářských výsledků než ekonomika vietnamská.

Tabulka 11: Srovnání ploch magických čtyřúhelníků ve Vietnamu a ČR, 2008-2010

	2008	2009	2010	PRŮMĚR
Vietnam	594,41	975,27	965,44	845,04
ČR	1002,54	903,72	1013,76	973,34

Zdroj: vlastní zpracování

Relevantnost výsledků metody magického čtyřúhelníku lze odvodit i pomocí výše analyzovaných makroekonomických ukazatelů. V roce 2008 dosáhl obsah magického čtyřúhelníku České republiky téměř dvojnásobné hodnoty oproti obsahu čtyřúhelníku Vietnamu. Největší podíl na tomto výsledku má obrovská inflace ve Vietnamu, která dosahovala 23 %. Dále měl Vietnam v tomto roce také výrazně nejvyšší saldo běžného účtu platební bilance ve sledovaném období a to -11,9 %. Dále se pod jednoznačný výsledek za rok 2008 podepsala rekordně nízká nezaměstnanost v České republice dosahující 4,4 %.

Jediným rokem, kdy byla dle výsledků magického čtyřúhelníku ekonomická situace lepší ve Vietnamu než v ČR, byl rok 2009. Za tímto výsledkem stojí hlavně dramatické snížení

míry inflace z 23 % na 6,9 %. Také se výrazně snížilo saldo běžného účtu platební bilance, a to o více jak 5 %. V roce 2010 se pak opět ekonomicky lépe vyvíjelo hospodářství ČR.

Díky grafům obsahujícím magické čtyřúhelníky a také výše zmíněným a analyzovaným makroekonomickým ukazatelům lze také sledovat, že nelze plnit více hospodářských cílů najednou. V případě ČR je vidět větší snaha o stabilitu než růst, u Vietnamu je tomu naopak.

Sestrojením magických čtyřúhelníků a následným výpočtem jejich ploch a srovnáním jejich průměrných obsahů v obou zemích se potvrdil předpoklad, že Česká republika (za období 2008-2010) dosáhla lepších hospodářských výsledků.

3. Analýza česko-vietnamských vztahů

Obsahem následující kapitoly je analýza vztahů mezi oběma zeměmi. Zejména půjde o vztahy ekonomické, obchodní a sociální. Nejdříve se kapitola zabývá historickým vývojem česko-vietnamských vztahů, teprve až poté se zaměřuje na současné vztahy.

3.1 Historický vývoj česko-vietnamských vztahů

Česko-vietnamské vztahy, jak je známe v nynější podobě, jsou důsledkem především historického vývoje druhé poloviny 20. století. V únoru roku 1948 se v bývalém Československu dostali k moci komunisté, čímž se z Československa stal satelit SSSR. V té době, konkrétně od roku 1946 až do roku 1954, zuřila ve Vietnamu válka mezi domácím komunistickým režimem vedeným generálem Giapem a Ho Či Minem a Francouzi. V roce 1954 válka skončila vítězstvím domácího režimu a Francouzi byli nuceni se stáhnout ze severní části Vietnamu, kde vznikl nový stát Vietnamská demokratická republika. Jižní část byla podporována Spojenými státy americkými, komunistická severní část pak Čínou a SSSR. Po válce byla země samozřejmě značně zdecimována, a právě proto Československo, jeden ze satelitů SSSR, navázalo vztahy s VDR jako jeden z prvních států na světě.

Tento vztah mezi Československem a Vietnamem nebyl první. K podobným spojenečtvím docházelo již od 14. století.

3.1.1 Od misionářů ze 14. století až po legionáře ve francouzské válce v Indočíně

První historicky doložená osoba z Českých zemí, která navštívila území dnešního Vietnamu, byl františkánský bratr Oldřich. Ten se kolem roku 1320 zúčastnil diplomatické cesty do Pekingů kvůli stykům s Persií a Čínou. Aby se do Pekingů dostal, musel cestovat i přes Čampu (dnešní jižní Vietnam), odkud putoval na sever do Čínské říše. Jako důkaz

jeho cesty po území dnešního Vietnamu slouží cestopis, který byl zachován v 73 kopiích v různých světových jazycích. (HLAVATÁ, 2008)

Další vztahy s Vietnamem byly spojeny především s působením jezuitských misionářů. Ti si v 18. století získali přízeň u královského dvora díky umění v lékařství a lékárnictví, a proto se jim dařilo šířit křesťanství a lepší povědomí o evropské kultuře. (HLAVATÁ, 2008)

První česky psanou knihu, která se zmiňuje o Vietnamu, napsal Václav Matěj Kramerius v roce 1810 s názvem „Způsoby, mravy a mínění Čínů a Kočinčinu, s podotknutím zemského řízení a náboženství jejich“. Mezi další česky psaná díla z této doby, ve kterých je zmínka o Vietnamu, patří „Všeobecný zeměpis neb Geografia“ od Karla Šádka a encyklopedie „Slovník Naučný“. (HLAVATÁ, 2008)

Od působení jezuitských misionářů uplynulo přes sto let, než se na území dnešního Vietnamu objevil další Čech. Po vzrůstu moci Rakouska-Uherska začaly do jihovýchodní Asie plout válečné lodě a s nimi i čeští námořníci. Kotvily v přístavech dnešního Ho Či Minova města nebo císařského města Hue. Roku 1919 došlo k první oficiální návštěvě prostřednictvím skupiny vojáků a politiků, kteří měli za úkol zklidnit situaci na transsibiřské magistrále. Poselství České národní rady vedl poslanec a spisovatel František Václav Krejčí. (HLAVATÁ, 2008)

V období první republiky působil v jihovýchodní Asii a krátký čas i ve Vietnamu pražský advokát Rudolf Cívárek. V tomto období byl považován za největšího znalce této oblasti. Napsal knihu „Asijské problémy“, ve které líčí problémy zdejších francouzských kolonií a předpovídá hospodářský a politický vývoj do budoucna. Téměř dokonale předpověděl vstup Japonců do Vietnamu a jejich „vítězství“ nad Francií. (HLAVATÁ, 2008)

Mezi první obchodní styky s Vietnamem lze bezesporu zařadit obchodní činnost obuvnické firmy Baťa. Ačkoliv později Jan Antonín Baťa, bratr zakladatele firmy Tomáše a od roku 1932 majitel firmy, ve své knize „Za obchodem kolem světa“ popisuje nevhodnost investic pro československé podniky ve Francouzské Indočině, zakládá zde ve 40. letech obchod v Hai Pongu, který však roku 1954 končí. (HLAVATÁ, 2008)

K dalším kontaktům Čechů s Vietnamem docházelo při válečných konfliktech ve Francouzské Indočíně, kde se do bojů zapojovalo mnoho Čechoslováků v jednotkách cizineckých legií. Šlo zejména o 30. léta a léta po roce 1948, kdy spoustu zájemců motivoval fakt, že pomohou-li v boji proti komunismu na druhém konci světa, přijde změna i doma v Československu. Z tohoto faktu lze usuzovat, že spousta československých občanů chápala válku ve Vietnamu jako boj proti komunismu, nikoli jako boj za osvobození proti francouzským kolonizátorům. (HLAVATÁ, 2008)

3.1.2 Přátelské vztahy v období komunismu

Z předchozích řádků lze vyčíst, že na opravdové navázání vztahů mezinárodního typu si musely obě země počkat až do roku 1950. V té době Ho Či Min vyhlásil vládu Vietnamské demokratické republiky jedinou legitimní vládou ve Vietnamu a československá vláda, jako 4. na světě, toto prohlášení 2. února uznala. 24. listopadu 1954, po uzavření tzv. ženevských dohod, požádala vietnamská vláda o přítomnost diplomatických zástupců spřátelených zemí na slavnostním vyhlášení Ho Či Minovy vlády v Hanoji dne 1. ledna 1955. První český velvyslanec, Vladimír Knap, dne 30. prosince 1954 odevzdal Ho Či Minovi pověřovací listiny. V červenci 1955 zahájila Vietnamská ambasáda svou činnost v Praze. (HLAVATÁ, 2008)

Na začátku 50. let byla úroveň života ve Vietnamu špatná. Po válce v zemi vládl velký chaos, chyběly zde základní technologie, průmysl, kvalitní zdravotní péče (na 120 tisíc obyvatel byl k dispozici pouze jeden lékař s vysokoškolským vzděláním) a úroveň vzdělání populace byla nízká. S těmito problémy si málo rozvinutá země neuměla sama pomoci a právě proto byla pomoc od spřátelených zemí, mimo jiné i Československa, tak důležitá.

Velmi přátelské vztahy mezi Československem a VDR byly umocněny na jaře roku 1955, kdy do Vietnamu odletěla československá vládní delegace jednat o podmínkách mezinárodní pomoci. Československo nabídlo VDR úvěr ve výši 50 mil. Kčs, dar 54 mil. Kčs, vybudování lékařské ambulance a pozvání pro vietnamské studenty. Téhož roku byly podepsány dohody o daru (25 mil. rublů) a úvěru (15 mil. rublů) na pořízení

zásob k postavení cihelny, překližkárny, keramického kombinátu, zařízení dolu a tří pil. I díky této pomoci dosáhla VDR v roce 1960 nárůstu zemědělské produkce o 43,5 % a průmyslové produkce o 384,5 % oproti roku 1955. (HLAVATÁ, 2008)

Vzájemné budování obchodních vztahů pokračovalo. Československo vyváželo například nákladní automobily, autobusy nebo strojní zařízení, VDR dodával hlavně antracit, olovo, zinek a potraviny jako rýže a kukuřice. Z Československa do VDR i nadále putovaly dary. V roce 1956 byl poskytnut dar v hodnotě 150,5 mil. Kčs, který byl použit na nákup nedostatkového zboží – textilu a hygienických prostředků.

V roce 1957 se uskutečnily vzájemné návštěvy představitelů Československa a VDR. Díky československé návštěvě byla podepsána dohoda o výměně zboží a platech na rok 1957. Rozšíření dosavadních obchodních vztahů obou zemí bylo podpořeno podepsáním dohody o výměně zboží a platech na léta 1958 – 1960, která zaručovala dovoz potravin a vývoz strojních zařízení. V této době byla postavena nemocnice československo-vietnamského přátelství v Hai Pongu. (HLAVATÁ, 2008)

Optimistické vyhlídky obou zemí ohledně vzájemných obchodních výměn se po roce 1960 díky přecenění ekonomických sil VDR a opakujícím se neúrodám v zemědělství přestaly naplňovat. V reakci na nepříznivý ekonomický vývoj se vietnamská vláda rozhodla požádat spřátelené země o podporu 1,260 mld. rublů, Československo žádala o úvěr ve výši 130 mil. rublů. Českoslovenští ekonomové chtěli použít 63 mil. rublů z tohoto úvěru na těžbu zinko-olovnatých rud a tím v podstatě využít nerostné bohatství severního Vietnamu. V roce 1961 proběhla další schůzka představitelů obou zemí, kde se jednalo o situaci v jižním Vietnamu a o tamních nepokojích. (HLAVATÁ, 2008)

V průběhu 60. let se do popředí zájmu vietnamské vlády dostala americko-vietnamská válka, a proto vzájemné obchodní vztahy přestaly být na nějaký čas prioritou. V této době současně probíhal rozkol v socialistickém bloku mezi SSSR a Čínou, a proto z úst představitelů těchto zemí probíhalo přesvědčování VDR o příklonu na jejich stranu. V tomto duchu proběhla v roce 1963 také československá návštěva VDR vedená prezidentem Antonínem Novotným.

V první polovině 70. let ve Vietnamu vrcholila válka. Země se nacházela v bídě, dopravní infrastruktura byla zničená, průmyslová i zemědělská produkce klesla na úroveň začátku 60. let. V tomto období Československo i nadále podporovalo VDR. Každý rok poskytovalo ekonomickou pomoc v průměrné výši 13 mil. rublů. (HLAVATÁ, 2008)

Po konci americko-vietnamské války zůstala česko-vietnamská spolupráce na stejné úrovni. V říjnu 1975 navštívila vietnamská delegace Československo. Výsledkem jednání bylo rozhodnutí, že VDR bude dále pokračovat ve sbližování se SSSR a jeho satelity a také že Vietnamu bude poskytnut další úvěr v hodnotě 120 mil. rublů například na opravu železniční tratě Hanoj – Ho Či Minovo město. (HLAVATÁ, 2008)

V druhé polovině 70. let se uskutečnil velký počet návštěv představitelů obou zemí a probíhala jednání o vzájemné spolupráci. Celkový objem obchodní výměny v letech 1976-1980 byl 156 mil. rublů, československý vývoz činil 93 mil. rublů. V roce 1979 začala jednání o programu spolupráce členských zemí RVHP při realizaci plánu urychleného rozvoje vědy a techniky ve Vietnamu. Celková hodnota měla být 682 mil. Kč a Československo se na projektu mělo podílet maximálně 60 mil. Kčs. (HLAVATÁ, 2008)

V roce 1983 byl otevřen generální konzulát Československa v Ho Či Minově městě a v roce 1984 byl otevřen vietnamský konzulát v Bratislavě. V druhé polovině 80. let probíhalo postupné sbližování Východu a Západu a mezinárodně politické vztahy se postupně proměňovaly. Československo nereagovalo na tyto změny z důvodu neschopné vlády a gradující nespokojenosti obyvatelstva s místním politickým režimem. Vietnam se v této době zabýval ekonomickým otevíráním zahraničí. I přes vlastní zájmy každé ze zemí nadále pokračoval domluvený hospodářský plán – např. proběhla rekonstrukce a vybavování nemocnice vietnamsko-československého přátelství a v roce 1989 byl odevzdán dům kultury odborů. Současně ale bylo jasné, že takto nastavená spolupráce, ve skutečnosti spíše jednostranná pomoc ze strany Československa, nemůže nadále pokračovat. (HLAVATÁ, 2008)

3.1.3 Vztahy České republiky a Vietnamu

Po listopadové revoluci v roce 1989 došlo ke zlomu ve vztazích Československa a Vietnamu. Zásadní změny nastaly v politických a diplomatických vztazích a v ekonomické a kulturní sféře. V Československu probíhaly přípravy na rozdělení státu na dvě samostatné republiky – Českou a Slovenskou. Od roku 1990 docházelo ke snižování obchodu s Vietnamem především kvůli postupné transformaci české ekonomiky. České podniky nebyly schopny navázat na existující vztahy ve Vietnamu, a proto byly nuceny část vietnamského trhu opustit. Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 proběhla návštěva ministra průmyslu a obchodu ve Vietnamu, po které se vzájemné ekonomické vztahy začaly pomalu zlepšovat. V roce 1996 byla podepsána dohoda mezi vládami obou zemí o urovnání vzájemných dluhů a pohledávek, která stanovila vietnamský dluh na 11 mil. USD. Byl vytvořen šestiletý splátkový kalendář jak na hotovostní, tak na naturální splátky. Dojednání zbývajících nejasností ohledně splácení dluhů a pohledávek se uskutečnilo při vzájemných návštěvách představitelů obou zemí – premiérů Miloše Zemana a Vo Van Kieta. (HLAVATÁ, 2008)

Obrázek 8: *Návštěva prezidenta Václava Klause ve Vietnamu v roce 2006*
Zdroj: VELVYSLANECTVÍ ČR v HANOJI, 2011

I po roce 2000 Česká republika poskytovala Vietnamu rozvojovou pomoc (viz příloha A). Jedním z příkladů je dodání obuvnických strojů v hodnotě 16 mil. Kč. I nadále probíhají

přátelské, ale i obchodní návštěvy představitelů obou zemí. Země si kladou na srdce přeměnit všechny rozpracované projekty ve vzájemně výhodnou ekonomickou spolupráci.

3.2 Současné vztahy České republiky a Vietnamu

Jak již bylo zmíněno, vynikající vzájemné vztahy obou zemí z 60. – 90. let minulého století, dané především minimálně podobným politickým režimem, značně ochladly po roce 1989, kdy se v tehdejším Československu odehrál politický převrat. V té době se i tak začaly měnit vypjaté poměry mezi západem a východem na přátelskou ekonomickou spolupráci výhodnou pro obě strany. Díky transformaci české ekonomiky se obchodní vztahy výrazně snížily, snížily se dále i vztahy sociální, politické a diplomatické. Postupem času se však Česká republika začala opět navracet k velice přátelským vztahům s Vietnamem a tento trend přetrvává dodnes.

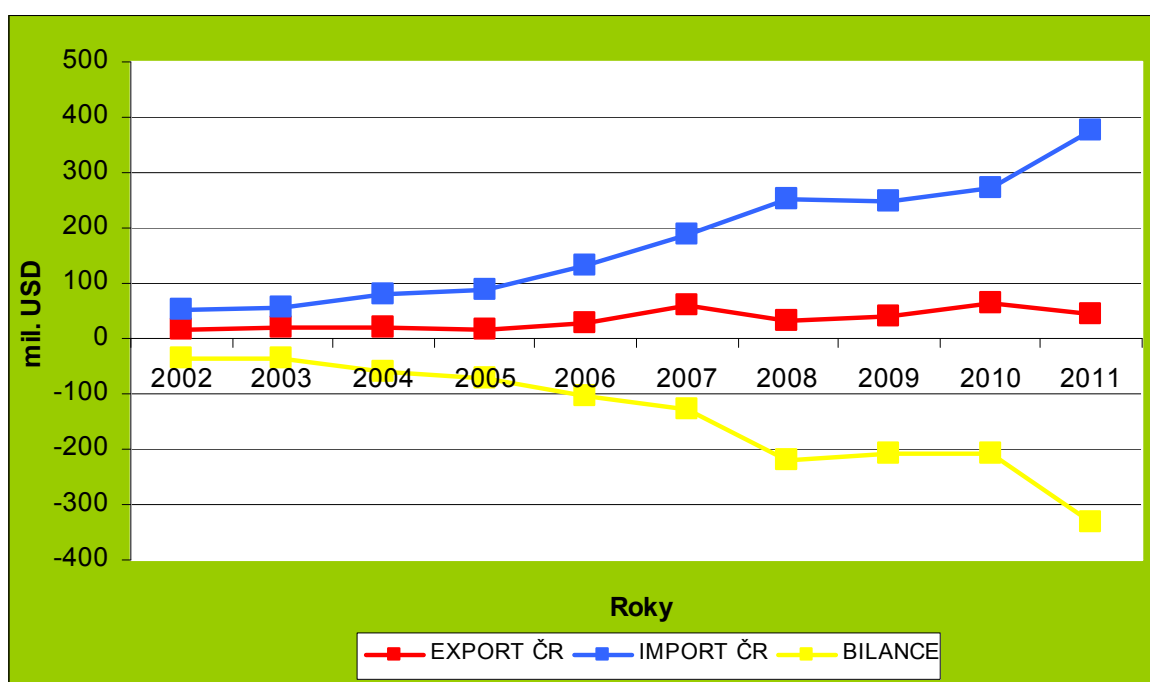
Tato kapitola se zabývá současnými nejdůležitějšími prvky vztahů Vietnamu a České republiky. Jde zejména o obchodní a ekonomické vztahy a dále o poskytovanou rozvojovou pomoc.

3.2.1 Obchodní vztahy Vietnamu a České republiky

Obchodní vztahy, a to především obchodní bilance, vyznívají ve prospěch Vietnamu. Za posledních 10 let je český vzájemný obchod s Vietnamem v záporných hodnotách, tzn., Česká republika vyváží méně než vietnamská strana. Až do roku 2005 však nebyl rozdíl v českém exportu a importu tak značný a bilance vzájemného obchodu se pohybovala vysoko nad -100 mil. USD. Export i import *de facto* stagnovaly. Po tomto roce však začal import z Vietnamu strmě narůstat, přičemž český export vlastně stagnoval nebo rostl oproti vietnamskému exportu o dost pomaleji. Bilance vzájemného obchodu se tak začala zvyšovat v neprospěch České republiky a klesala dále pod -100 mil. USD. Největší nárůst jak importu z Vietnamu, tak i schodku obchodní bilance, přišel v roce 2008, kdy se český export meziročně propadl o 28 mil. USD a naopak import z Vietnamu zaznamenal nárůst v hodnotě 63 mil. USD. V následujícím roce 2009 přišla z historického pohledu zcela

neobvyklá situace, kdy se import z Vietnamu meziročně snížil a to především v důsledku poklesu spotřebitelské poptávky. (BUSINESSINFO, 2012b)

Rekordním rokem v obchodní výměně mezi oběma zeměmi se stal rok 2011. Díky vyšší hodnotě českého exportu v roce 2010, způsobeného vývozem zařízení pro české investiční celky (například pro závod na zpracování kaolínu), se český export v roce 2011 znovu propadl. Naproti tomu import z Vietnamu rostl rekordním způsobem, konkrétně o 104 mil. USD. Do rekordního deficitu se tak dostal i český vzájemný obchod s Vietnamem. Obrat vzájemného obchodu vzrostl už na 422 mil. USD (obr. 9).

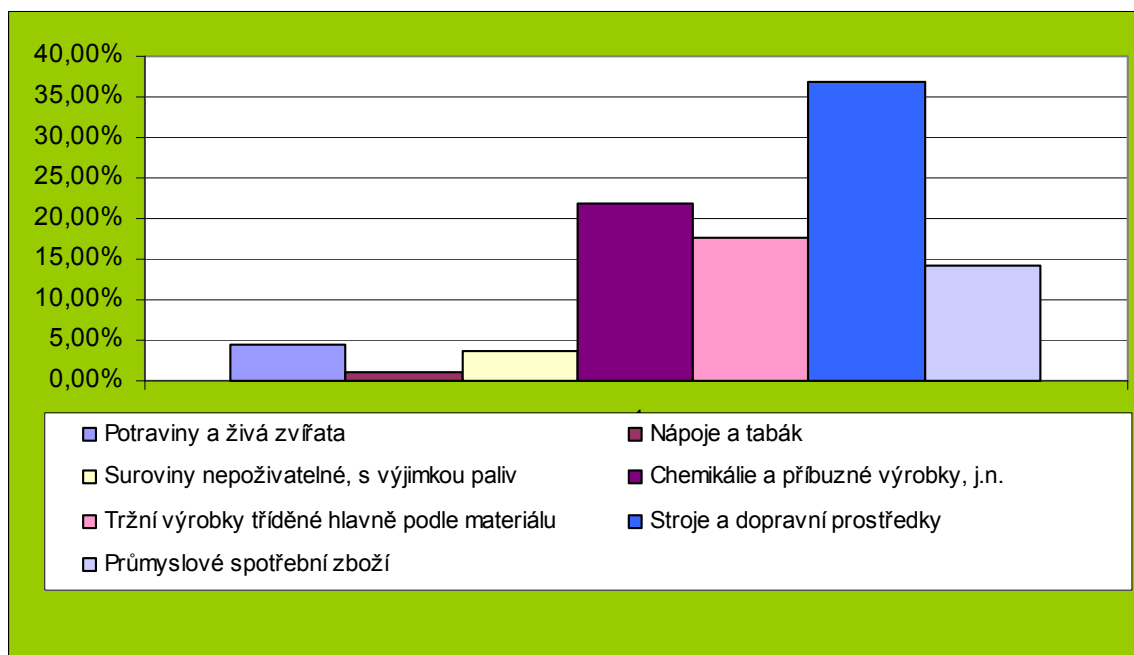

Obrázek 9: Vývoj vzájemné obchodní bilance v letech 2002-2011

Zdroj: BUSINESSINFO, 2012b, vlastní zpracování

3.2.2 Export ČR do Vietnamu

Struktura exportu České republiky a importu z Vietnamu je poněkud odlišná. Dle klasifikace SITC je největším dílem zastoupena skupina číslo 7 – Stroje a dopravní prostředky, která tvořila 37 % veškeré českého vývozu. (BUSINESSINFO, 2012b)

Obrázek 10: Struktura českého exportu do Vietnamu v roce 2011

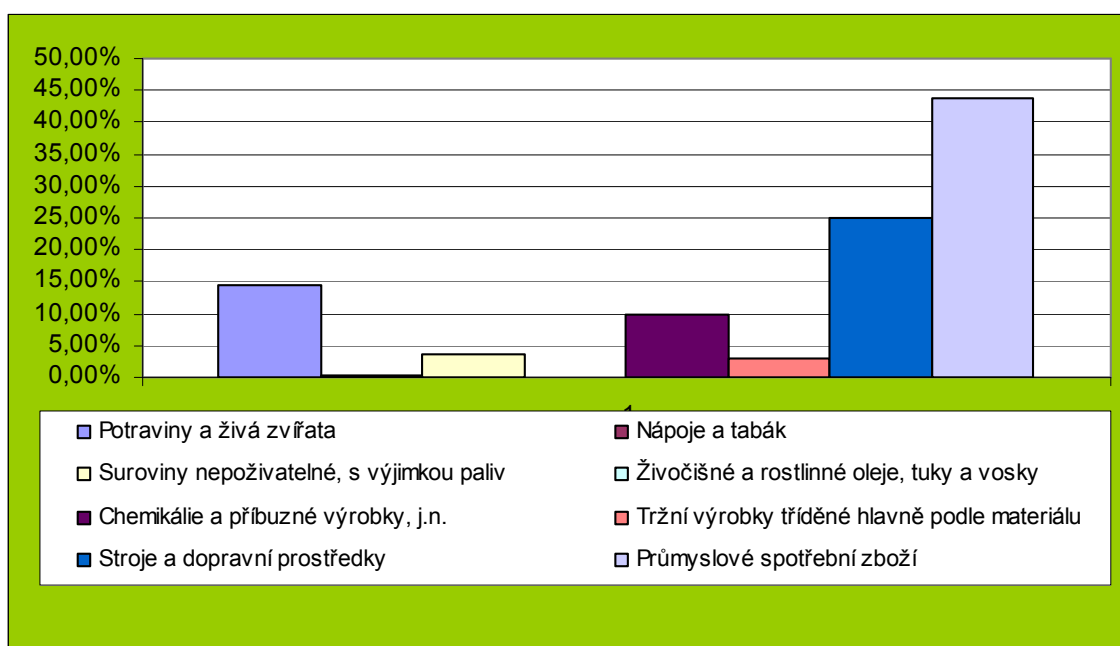
Zdroj: BUSINESSINFO, 2012b, vlastní zpracování

Co se týče konkrétnějšího zboží, nejvíce se do Vietnamu vyvezlo telekomunikačního zařízení, strojů ke třídění, prosévání a oddělování zeminy, skleněného zboží, průmyslových strojů, zbraní a munice nebo například textilních a papírových strojů. (BUSINESSINFO, 2012b)

I když je obchodní bilance s Vietnamem pro Českou republiku výrazně záporná, nevýhoda to pro Českou republiku není. Kvůli prakticky nejlevnějšímu možnému světovému zdroji surovin a spotřebního zboží je tento stav vzájemného obchodu vlastně výhodný. Mezi příčiny záporné obchodní bilance lze určitě zařadit vyšší ceny českých podniků respektive jejich výrobků. K tomuto je nutné dodat, že české výrobky sice jsou ve Vietnamu stále považovány za kvalitní, cenově však nemohou v žádném případě konkurovat výrazně levnějšímu zboží z Taiwanu, Číny nebo i Japonska. Navíc jsou výrobky z těchto zemí kvalitativně na podobné úrovni. Další příčinou záporné bilance (z českého pohledu) je obtížnost prosazení výrobků na místním trhu z pohledu reklamy a podpory prodeje a neochota českých výrobců se přizpůsobit místním zvykům.

3.2.3 Import ČR z Vietnamu

Jak už bylo zmíněno, struktura importu ČR z Vietnamu je odlišná od českého exportu do Vietnamu. Nejvíce zastoupeno dle klasifikace SITC je zboží ze skupiny 8 – Průmyslové spotřební zboží. Podíl této skupiny na celkovém importu je téměř 44 %. Konkrétně největší položkou je obuv (81 mil. USD), dále oděvy (45 mil. USD) a mobilní telefony (37 mil. USD). (BUSINESSINFO, 2012b)

Obrázek 11: Struktura českého importu z Vietnamu v roce 2011

Zdroj: BUSINESSINFO, 2012b, vlastní zpracování

3.3 Rozvojová spolupráce

Česká republika, respektive před rokem 1993 Československo, vždy patřila mezi tradiční donátory rozvojové pomoci Vietnamu. Před rokem 1989 se jednalo o pomoc ve formě darů (ať už peněžních nebo materiálových) nebo účelových úvěrů. Po pádu komunistického režimu v tehdejším Československu a zmíněném ochlazení vzájemných vztazích tyto dotace na pár let vypadly z programu vzájemných vztahů.

Po pár letech odtažitějších vztahů však začaly peníze formou rozvojové pomoci z ČR do Vietnamu opět proudit. V letech 2006-2010 byla v rámci programu zahraniční rozvojové spolupráce alokováno zhruba 220 mil. Kč. Jednotlivé projekty, data realizací a částky jsou uvedené v příloze A. (BUSINESSINFO, 2012b)

Od roku 2011 došlo k omezení a snížení ročních částek poskytovaných na rozvojovou spolupráci ČR a Vietnamu na zhruba 18 mil. Kč ročně. Plánované projekty rozvojové spolupráce se zaměří na oblast především životního prostředí, dále energetiky či průmyslu a těžby surovin. (BUSINESSINFO, 2012b)

Ačkoliv ČR zdaleka nepatří mezi největší donátory rozvojové pomoci Vietnamu, vietnamská vláda si této pomoci velmi cení. Navíc v období hospodářské krize byla ČR jedinou zemí bývalého východního bloku, která i v těžkých ekonomických časech nepřestávala poskytovat rozvojovou pomoc.

4. Analýza a komparace podnikatelského prostředí ve Vietnamu a ČR

Následující kapitola se bude zabývat podnikatelským prostředím v obou zemích. Nejdříve se jednotlivě zmapuje situace v každé zemi zvlášť, přičemž se kapitola konkrétně zaměří na daňovou soustavu, infrastrukturu, pracovní sílu a investiční prostředí. Poté se obě země z těchto hledisek porovnají. V závěru kapitoly se ještě porovná podnikatelské prostředí dle publikace „Doing Business“ od Světové banky.

4.1 Podnikatelské prostředí ve Vietnamu

Před zahájením ekonomických reforem po vzniku VSR soukromé podniky ve Vietnamu *de facto* neexistovaly. Jejich velký rozvoj začal až v 90. letech, kdy bylo možné založit tři druhy soukromých společností, a to akciové společnosti, společnosti s ručením omezením a vlastní soukromé podniky. Koncem roku 1994 v zemi existovalo více než 25 000 podniků, včetně státních. Od roku 2000 do roku 2005 vzniklo 200 000 nestátních podniků. Nejvýznamnější z nich byly akciové společnosti působící především v Ho Či Minově městě, Hanoji a Danangu. Příkladem může být akciová společnost Pharimax, společnost Minh Phung Garment Company působící v oděvním průmyslu a společnost Binh Tien Company působící například v obuvním průmyslu a bankovníctví. Velký nárůst soukromých firem přispěl k rychlému ekonomickému růstu země. (STUDÍK a TEPLÍK, 2006)

Přesto stále v dnešní době patří k nejvýznamnějším a největším firmám státní podniky. Dle žebříčku VNR500, který představuje 500 největších vietnamských firem, je prvních 12 vlastněno státem. Z uvedeného žebříčku také vyplývá, že skoro půlka z pětiset největších firem je státních, přes 30 % vlastní tuzemští podnikatelé a ani ne čtvrtina podniků je s účastí zahraničního kapitálu. (VNR500, 2011)

4.1.1 Daňová soustava

Vietnam je jednou z nejatraktivnějších destinací pro podnikání a přímé zahraniční investice a to i přesto, že má jedno z největších daňových zatížení příjmů v jihovýchodní Asii. (BUSINESSINFO, 2011a)

V roce 2003 proběhla počáteční fáze daňové reformy zaměřená na dosažení vyšší transparentnosti v daňovém systému a lepší vymahatelnosti daní. (STUDÍK a TEPLÍK, 2006) Těchto cílů však nebylo zcela dosaženo, a i proto v roce 2009 proběhla novelizace daňových zákonů.

Dalšími důvody k novelizaci byly snaha získat vyšší příjmy do státního rozpočtu poté, co Vietnam, díky vstupu do WTO v roce 2007, přišel o velkou část příjmů z výběru cel a zvýšení efektivity výběru daní. Tyto novely z roku 2009 odstranily spoustu daňových výjimek a celkově snížily daňové zatížení, což přispěje k přilákání nových investorů. (BUSINESSINFO, 2011a)

Daňový systém Vietnamu zahrnuje:

- daň z přidané hodnoty,
- zvláštní spotřební daň,
- daň z příjmu právnických osob,
- daň z příjmu fyzických osob,
- vývozní a dovozní daň,
- daň z přírodních zdrojů,
- daň z užívání půdy.

„Daň z přidané hodnoty je uplatňována na většinu zboží a služeb s výjimkou několika položek financovaných ze státního rozpočtu (zemědělství, zdravotnictví, školství, nezisková sféra).“ (STUDÍK a TEPLÍK, 2006, s. 239) Rozlišují se sazby 5 %, 10 % a 20 %. Základní je 10 % a uplatňuje se například na ropu, uhlí, zemní plyn, elektřinu, elektrické a strojírenské výrobky, stavební materiály, papírové výrobky a služby cestovního ruchu. Zvýhodněná 5% daň je uplatňována například na léčiva a zdravotnické předměty, pitnou

vodu, čerstvé potraviny a zemědělské produkty. Na zlato, stříbro, drahé kameny a loterii je uvalena 20% sazba daně. (BUSINESSINFO, 2011a)

Zákon o zvláštní spotřební dani byl naposledy pozměněn v roce 2005 a vztahuje se například na osobní automobily (zdaněny 50 %), cigarety (25 – 65 %), alkoholické nápoje (20 – 75 % dle obsahu alkoholu) a na naftu a benzín (10 %). Exportované zboží, které se řadí do skupiny podléhající spotřební dani, je od platby osvobozeno. (BUSINESSINFO, 2011a)

Základní sazba **daně z příjmu právnických osob** je 25 % a je stejná pro tuzemské i zahraniční podniky. V určitém oboru podnikání může být aplikována jedna z nižších sazeb 20 %, 15 % nebo 10 %. Příkladem nižší sazby daně může být družstevní podnikání. (BUSINESSINFO, 2011a)

Největšími změnami po novelizaci v roce 2009 prošla **daň z příjmu fyzických osob**. Zvýšil se okruh daňových poplatníků, změnila se definice trvalého pobytu, ale poklesla procentuální sazba daně, která se liší podle úrovně příjmů. Nejvyšší možná sazba je 35 % (dříve 40 %) při výši příjmu nad 4700 USD, nejnižší je 5 %, při výši příjmu do 300 USD. Každý, kdo pobývá v zemi déle než 183 dnů ročně, nebo si zde pronajímá nemovitost více než 90 dní za rok, je považován za poplatníka. Toto pravidlo neplatí pro pracovníky ze zemí, které mají s Vietnamem sjednanou dohodu a zamezení dvojího zdanění. (BUSINESSINFO, 2011a)

Do roku 1988 byl zahraniční obchod řízen státem a podnikům, které se mu věnovaly, byly přidělovány vývozní a dovozní kvóty. Po částečné liberalizaci v roce 1989 byl vládou rozšířen počet subjektů, které se zahraničnímu obchodu mohly věnovat. (STUDÍK a TEPLÍK, 2006) po vstupu Vietnamu do organizace WTO v roce 2007 se začali postupně uvolňovat překážky zahraničního obchodu.

Celní systém se řídí zákonem z roku 1991 a do nynějška prošel několika změnami. Od roku 1999 platí dvě tarifní hladiny na **dovoz** a v roce 2006 k nim přibyla další tarifní kategorie:

- preferenční tarify platí pro zboží ze zemí, s nimiž má Vietnam dohodu oboustranně zajišťující obchodní doložku nejvyšších výhod (sem patří i ČR), sazby jsou většinou mezi 0-50 %,
  - běžné tarify platí pro zboží ze zemí, s nimiž Vietnam nemá žádnou takovou dohodu, jejich sazba je o 50 % vyšší než u preferenčních tarifů (ministerstva financí a obchodu mohou tuto sazbu upravovat, nejvyšší sazba nesmí překročit preferenční sazbu o více než 70 %),
  - speciální preferenční tarify platí pro zboží ze zemí ASEAN, sazba je maximálně 5 %.
- (BUSINESSINFO, 2011a)

Zboží vyvážené z Vietnamu podléhá clu vy výši 0-5 %. (BUSINESSINFO, 2011a)

Daň z užívání půdy platí podniky se zahraniční kapitálovou účastí, které používají půdu k realizaci svých projektů. Sazby se liší dle umístění objektu, úrovně infrastruktury a pohybuje se od 0,375 – 13,6 USD/m², a rok. V následujících letech se připravuje snížení této daně pro přilákání zahraničních investorů. (BUSINESSINFO, 2011a)

4.1.2 Infrastruktura

Co se infrastruktury týče, má Vietnam z pohledu mezinárodních norem velké nedostatky. Nejvíce se tento problém projevuje v silniční a železniční dopravě. I přesto, že silniční síť dosahuje délky 222 tis. km, její asfaltové části mají jen 53 tis. km (k 1. 1. 2011 dosahovala délka silniční sítě v ČR 55,7 tis. km). (ŘSDČR, 2011) Často se tak stává, že značná část silnic nebo cest zůstává v monzunových obdobích nesjízdná. Vietnamská vláda však v nejbližších letech plánuje spuštění několika projektů na rozšíření silniční sítě. (BUSINESSINFO, 2011b)

Železniční síť má, stejně jako ta silniční, problémy v monzunových obdobích při záplavách. Spousta železničních mostů je ve velice špatném stavu a znamenají tak ohrožení bezpečnosti cestujících. Celková délka sítě je 2,6 tis. km z toho přes 1,7 tis. km délky tvoří trať Hanoj – Ho Či Minovo město. Zajímavostí je plán propojení vietnamské železniční sítě s Transasijskou magistrálou, která bude propojovat Barmu, Singapur, Thajsko, Kambodžu, Laos, Vietnam a Čínu. (BUSINESSINFO, 2011b)

Další dopravu zajišťuje letecká přeprava (celkem 23 letišť, z toho 9 mezinárodních), říční přeprava a námořní (celkem 8 přístavů, z toho 3 mezinárodní). (BUSINESSINFO, 2011b)

Telekomunikační služby ve Vietnamu zabezpečuje celkem 9 mobilních operátorů, 90 % trhu připadá pouze na 3 největší – Mobiphone, Vinaphone a Viettel. Počet uživatelů (sim karet) telefonních služeb je 140 mil., z toho 120 mil. používá mobilní telefony a 20 mil. pevné linky. Převažující technologie je GSM, u internetu se začíná postupně přecházet na moderní 3G, s vysokorychlostním internetem operátoři teprve začínají. Opak přesyceného telekomunikačního trhu představuje internetový trh. Ten registruje pouze 25 mil. připojení, a tak skýtá do budoucna velký potenciál. (BUSINESSINFO, 2011b)

Energetický sektor je ve Vietnamu zabezpečován v drtivé většině případy státními firmami. Kvůli ekonomickému růstu a rozvoji je však třeba síť inovovat a stavět nové a na to vláda nemá finance. Proto je v budoucnu možné zapojení soukromého sektoru do energetiky. Nejvíce elektrické energie (42 %) dodávají vodní elektrárny, na druhém místě jsou tepelné elektrárny na plyn (31 %) a na třetím místě tepelné elektrárny na uhlí (26 %). Tento poměr se však v budoucnu bude měnit ve prospěch tepelných elektráren, a to zejména těch na uhlí. Plánuje se také například výstavba hydroelektráren a dvou jaderných elektráren. (BUSINESSINFO, 2011b)

4.1.3 Pracovní síla

Vietnam je třináctým nejlidnatějším státem světa s 86,9 mil. obyvateli (2010). Celkově ekonomicky aktivního obyvatelstva je 49,3 mil. (56,7 %), z toho nejvíce je ve středním

věku 25 – 49 let, a to 61,4 %. Obyvatelé mladší 25 let a obyvatelé starší 50 let zaujímají přibližně stejný podíl 20 %. Vysokoškolsky vzdělaných je 6,6 % obyvatel. (GSOV, 2011a)

Pracovní trh ve Vietnamu má několik hlavních charakteristik:

- nedostatečná kvalifikace pracovníků, nízká míra vzdělání; zahraniční podniky si tak na vedoucí a technicky náročné pracovní pozice dosazují zaměstnance ze zahraničí,
- velká nerovnost v rozmístění obyvatelstva mezi město a venkov; až 70 % lidí žije na venkově a pouze 30 % ve městech, (GSOV, 2011a)
- největší procento pracovní síly tvoří mladí lidé.

4.1.4 Investiční prostředí

Vietnamská zahraniční politika funguje na bázi přátelských vztahů se všemi zeměmi a vzájemného respektování státní suverenity. Snaží se o vytvoření otevřené ekonomiky a zapojení Vietnamu do světového obchodu. To vše přispívá k vyššímu zájmu o zahraniční investování v zemi a využívání investičních pobídek.

4.1.5 Přímé zahraniční investice

Pomocí zahraničních investic se vietnamské hospodářství zapojuje do světové ekonomiky, ale investice také přispívají k jeho rozvoji. Zatraktivňují kapitálové aktivity a podporují používání lepších technologií.

Již od roku 1987 vznikaly první právní podmínky pro zahraniční investice, ale zákon o zahraničních investicích byl ve Vietnamu přijat až v roce 1996. Poslední úpravy byly přijaty v roce 2006. Je v něm stanoveno, že zahraniční investoři se ve Vietnamu dočkají spravedlivého a rozumného přístupu, že bude chráněno jejich vlastnické právo na investovaný kapitál, nebo že se Vietnam pro ně zavazuje vytvářet příznivé podmínky. Je v něm také uvedeno, že podniky s účastí zahraničního kapitálu jsou povinny přednostně najímat vietnamské občany a cizince mohou zaměstnávat pouze v případě, že by

vietnamští pracovníci neměli potřebné technické nebo administrativní vzdělání. Firmy se také zavazují zaškolovat vietnamské pracovníky, aby k takovým situacím docházelo co nejméně. (VELVYSLANECTVÍ VSR, 2006)

Od přijetí prvních právních úprav do poloviny 90. let vytvořily přímé zahraniční investice 650 tis. přímých pracovních míst. Vedoucím poskytovatelem byl Taiwan, který investoval 2 mld. USD, následoval Hongkong s investicemi ve výši 1,7 mld. USD. Další místa zaujaly Singapur, Jižní Korea a Japonsko. Od poloviny 90. let do roku 2004 se ve Vietnamu uskutečnilo více než 5000 projektů o celkovém kapitálu 46 mld. USD. 57 % investic šlo do oblasti průmyslu a stavebnictví, 35 % do oblasti služeb a 8 % na zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství. Přímé zahraniční investice v letech 1988 – 2009 zobrazuje následující tabulka. (FIAV, 2011)

Tabulka 12: PZI v letech 1988 - 2009 dle původu země investic

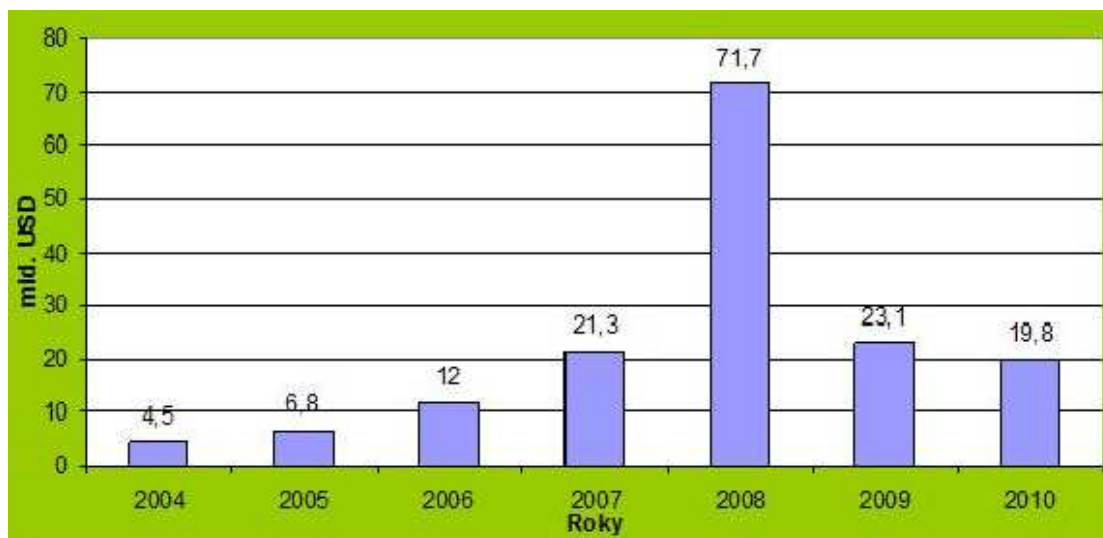
Pořadí	Země	Počet projektů	Celkový registrovaný kapitál (v mld. USD)
1.	Taiwan	2180	23,165
2.	Singapur	918	22,919
3.	Korea	2771	22,808
4.	Japonsko	1532	21,274
5.	Malajsie	382	18,785
6.	Panenské ostrovy	494	14,798
7.	USA	577	13,247
8.	Hongkong	634	8,444
9.	Kajmanské ostrovy	52	7,432
10.	Thajsko	245	5,876
	Ostatní	2991	40,141
	Celkem	12776	198,889

Zdroj: FIAV, 2011, vlastní zpracování

Zajímavostí je, že se USA nachází až na 7. místě v žebříčku. To je zapříčiněno tím, že Spojené státy investovaly přes své zahraniční dceřiné společnosti se sídlem v Singapuru nebo na Panenských a Kajmanských ostrovech.

Hlavní přelom ve vývoji přímých zahraničních investic nastal v roce 2007, kdy se Vietnam stal členem WTO, což pro zahraniční podnikatele znamenalo zlepšení podnikatelských podmínek. Následující rok pak byl historicky nejúspěšnější, kdy PZI vrostly více než trojnásobně. Nicméně z registrované částky 71,7 mld. USD byla využita pouhá sedmina

investic a to hlavně díky probíhající globální krizi. Ta se na číslech podepsala především v dalších letech, kdy se PZI propadly na hodnoty roku 2007. (GSOV, 2011b)

Obrázek 12: Vývoj PZI

Zdroj: GSOV, 2011b, vlastní zpracování

Aktuální výši přímých zahraničních investic z roku 2010 dle země původu uvádí následující tabulka:

Tabulka 13: PZI v roce 2010 dle země původu investic

Pořadí	Země	Počet projektů	Celkový registrovaný kapitál (v mld. USD)
1.	Singapur	111	4,585
2.	Korea	313	2,545
3.	Nizozemí	16	2,417
4.	Japonsko	144	2,399
5.	USA	64	1,936
6.	Taiwan	126	1,453
7.	Panenské ostrovy	28	0,832
8.	Čína	105	0,685
9.	Kajmanské ostovy	5	0,565
10.	Malajsie	31	0,491
	Ostatní	294	1,978
	Celkem	1237	19,886

Zdroj: GSOV, 2011b, vlastní zpracování

Podstatnými výhodami, které zataktivňují přímé zahraniční investování ve Vietnamu, jsou:

- dobrá poloha země v regionu jihovýchodní Asie,

- rychle se rozvíjející ekonomika země,
- politická stabilita,
- disciplinované a relativně vzdělané obyvatelstvo,
- nízké mzdy,
- průběžné zlepšování podnikatelského prostředí.

S posledním bodem z výčtu výhod investování ve Vietnamu souvisí i plán země na následující období zaměřující se na zkvalitnění infrastruktury, vzdělávání obyvatelstva, poskytování lepších informací zahraničním investorům, zjednodušení administrativních procesů a boj proti korupci. (VELVYSLANECTVÍ VSR, 2006)

4.1.6 Zahraniční pobídky

Investiční pobídky pro zahraniční investory se realizují především pomocí právních úprav a zvýhodnění. Jde zejména o úlevy na dani z příjmu právnických osob a dani z užívání půdy. Pobídky se liší dle regionu umístěné investice. Například investiční projekty v provincii Ha Tinh jsou osvobozeny od daně z užívání půdy na prvních 11 let podnikání a od daně z příjmu na první 4 roky v celé výši a na dalších 9 let v poloviční výši. (FIAV, 2011)

4.2 Podnikatelské prostředí v ČR

Podnikatelské prostředí v České republice se po transformaci ekonomiky v 90. letech stabilizovalo a nyní je zcela srovnatelné se západními ekonomikami. Menší problémy ale tvoří horší vymahatelnost práva, vyšší zdanění pracovní síly (sociální a zdravotní pojištění) nebo časté nekoncepční změny právního prostředí.

4.2.1 Daňová soustava

Současný daňový systém ČR vstoupil v platnost v roce 1993 a díky zhruba stovce novel se velmi zvýšila jeho složitost. Soustava se dělí na dvě skupiny, a to na daně přímé a daně nepřímé. Do přímých daní řadíme:

- daň z příjmu fyzických osob,
- daň z příjmu právnických osob,
- daň z nemovitosti,
- daň z převodu nemovitosti,
- silniční daň,
- dědickou a darovací daň.

Nepřímé daně zahrnují:

- daň z přidané hodnoty,
- spotřební daň,
- ekologická daň,
- cla.

Daň z příjmu fyzických osob vychází ze zákona z roku 1992 o daních z příjmů a počítá se ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část a odčitatelné položky a má sazbu ve výši 15 %. U zaměstnanců se vypočítává z tzv. superhrubé mzdy, kdy se hrubá mzda vynásobí koeficientem 1,34 a až z navýšené částky se počítá daň. Daňové zatížení je tak u zaměstnanců vyšší, než uváděných 15 %. Superhrubá mzda se však bude k 1. 1. 2013 rušit. Zaměstnancům je daň strhávána automaticky zaměstnavatelem, osoby samostatně výdělečně činné sami podávají daňové přiznání vyúčtování daní z příjmů. (MFČR, 2011)

Právnické osoby mají stanovenou sazbu daně ve výši 19 % (od 1. 1. 2010). Výše daně procházela v minulých letech velkými změnami, a to směrem dolů (v roce 1999 byla 35 %) v důsledku celoevropského vývoje sazby daně z příjmu PO. V současné globalizované době si firmy mají možnost vybírat, kam budou investovat a kde budou podnikat, a jedním z hlavních kritérií jejich výběru jsou právě přímé daně. Pokud vláda chce zatraktivnit svoji

zemi a zvýšit tak konkurenceschopnost, musí držet sazbu daně z příjmu po alespoň na stejné úrovni, jako okolní státy. V ČR tak lze při nových vysokých investicích získat až desetileté daňové prázdniny. (MFČR, 2011)

Všechny pozemky a budovy jsou zatíženy **daní z nemovitosti**. Základ daně může být vypočítán podle velikosti nebo ceny pozemku. Sazba daně se liší podle způsobu využití pozemku. **Daň z převodu nemovitosti** má sazbu 3 %. (MFČR, 2011)

V ČR se **silniční daň** platí z vozidel používaných k podnikání či k jiné samostatně výdělečné činnosti. Předmětem daně jsou také vozidla s maximální povolenou hmotností minimálně 12 tun určená pro přepravu nákladů a registrovaná v ČR. Vozidla určená pro osobní potřebu jsou od daně osvobozena. (MFČR, 2011)

Mezi nepřímé daně patří **daň z přidané hodnoty**, která má základní sazbu 20% sazbu a sníženou sazbu 14 % (od 1. 1. 2012). Předmětem daně jsou například poskytnuté služby za úplatu, pořízení zboží z členského státu EU a dodání zboží. Snížené sazby podléhají například léky, potraviny a hromadná doprava. (MFČR, 2011)

Výběr **spotřební daně** má od roku 2006 na starost Celní úřad. V ČR slouží spotřební daň především ke snížení poptávky po škodlivém zboží (alkohol, tabák), protože většinou tvoří více jak 50 % ceny zdaněného zboží. (MFČR, 2011)

V ČR jsou **cla** stanovena společným celním sazebníkem Evropské unie.

4.2.2 Infrastruktura

Silniční síť v ČR má délku 55,7 tis. km a i na evropské poměry je velice hustá, 0,7 km/km² zatímco průměr v Evropské unii činí 0,4 km/km². Problém však je, že spousta úseků nevyhovuje kapacitním poměrům, často se některé úseky nachází ve špatném stavu (až třetina všech významných úseků), chybí především dálniční napojení na zahraniční síť (České Budějovice-Linec, Praha-Drážďany). I přes hustou silniční síť ČR zaostává v hustotě dálniční sítě, která je poloviční v porovnání s průměrem EU. Do budoucna

se situace z hlediska kvality silnic a délky dálnic zlepšovat nemá, a to zejména kvůli značným škrtům v rozpočtu ministerstva dopravy. (ŘSDČR, 2011)

Železniční dopravní síť v ČR měří 9,5 tis. km a objemem přepravy se řadí na 4. místo v Evropě. (MDČR, 2011) v kvalitě ale opět ČR zaostává za Evropou. Chybí především napojení na evropské dálkové koridory, které by umožnilo přesun části nákladní dopravy ze silnic na železnici a ulehčení silniční dopravě.

Celkový počet letišť je 91 (z toho mezinárodních 7), celková délka splavných vodních cest je 676 km a to především na Labi a Vltavě. (MDČR, 2011)

Telekomunikační služby zajišťují 3 operátoři. Jde o velké zahraniční firmy – španělská O₂ Telefónica, britský Vodafone a německý T-Mobile. Počet uživatelů telefonních služeb je 15,8 mil., z toho 13,5 mil. používá mobilní telefony. V současné době se v ČR používají nejmodernější telekomunikační technologie, k vysokorychlostnímu internetu je připojeno 91% uživatelů (2,1 mil.). (ČSÚ, 2011b)

Energetický sektor je v ČR stále nejvíce závislý na tuhých palivech, a to především na uhlí. Tuhá paliva jsou zdrojem až 40 % elektrické a tepelné energie. Na dalších místech jsou kapalná paliva (20 %), plynná paliva (19 %) a tzv. prvotní teplo (16 %), což je energie vyrobená v jaderných elektrárnách. (MPOČR, 2011)

4.2.3 Pracovní síla

Celkový počet obyvatel v roce 2010 dosahoval 10,5 mil. obyv., z toho ekonomicky aktivních je 70,8 %. Vysokoškolsky vzdělaných je 1,15 mil. obyv. (ČSÚ, 2011a) Aktuálním problémem však je struktura absolventů vysokých škol a právě studujících dle vystudovaného oboru. Nejvíce populární jsou humanitní a ekonomické obory, naopak nejméně populární jsou obory technické. Právě absolventi technických oborů (zejména strojírenství) jsou mezi zaměstnavateli nejvíce žádáni a aktuálně je jich nedostatek. Do budoucna se předpokládá, že bude tento trend i nadále pokračovat a prohlubovat se.

Hlavním problémem pracovního trhu v ČR je především jeho rigidita. Pružnost postrádá z hlediska požadované kvalifikace, kdy střední školy a hlavně vysoké školy nejsou schopny reagovat na strukturu poptávky po práci. Dalším mínusem je v porovnání s evropskými zeměmi menší mobilita pracovní síly. Ta je dokumentována zejména vysokými rozdíly v nezaměstnanosti napříč kraji.

4.2.4 Investiční prostředí

V ČR zajišťuje podporu nejen pro zahraniční investice agentura CzechInvest, založená roku 1992. Tato agentura patří pod ministerstvo průmyslu a obchodu a snaží se zvyšovat konkurenceschopnost ekonomiky ČR pomocí podporování nejen velkých mezinárodních firem, ale i malých a středních podniků. Agentura dále zlepšuje podnikatelskou infrastrukturu a informuje v zahraničí o vhodnosti investování v ČR. Od roku 1993 do první poloviny roku 2011 vzniklo pomocí agentury CzechInvest více než 220 tis. nových pracovních míst. Celková výše investic v tomto období se vyšplhala na bezmála 27 mld. USD s celkovým počtem 1688 projektů. (CZECHINVEST, 2011a)

Mezi konkrétní aktivity agentury patří celkové poradenství k projektům, pomoc při jejich realizaci, zajištění státní investiční podpory a v neposlední řadě jakékoli potřebné služby pro již zde působící investory. (CZECHINVEST, 2011a)

4.2.5 Přímé zahraniční investice

Konkrétní rozložení investic dle země původu v letech 1993 až 2010 ukazuje následující tabulka.

Tabulka 14: PZI v letech 1993 - 2010 dle země původu investic

Pořadí	Země	Celkový registrovaný kapitál (v mld. USD)
1.	Německo	16,500
2.	Nizozemí	11,614
3.	Rakousko	11,540
4.	Francie	6,231
5.	Švýcarsko	5,088
6.	USA	3,877
7.	Belgie	2,794
8.	Velká Británie	1,016
9.	Švédsko	0,933
10.	Malajsie	0,835
	Ostatní	26,336
	Celkem	86,764

Zdroj: ČNB, 2011, vlastní zpracování

4.2.6 Investiční pobídky

Využívání investičních pobídek se řídí dle zákona o investičních pobídkách z roku 2000, ve znění platném z roku 2007. Tyto pobídky mohou využít jak zahraniční, tak čeští investoři na základě splnění následujících podmínek:

- zavedení nové výroby nebo rozšíření stávající výroby za účelem podstatné změny výrobku nebo výrobního procesu,
  - minimální výše investice 50, 60, nebo 100 mil. Kč na základě geografického umístění (v případě investice do regionu s vyšší nezaměstnaností je požadovaná nižší minimální částka),
  - minimálně 50 % investice musí pocházet z vlastního kapitálu,
  - minimálně 60 % investice musí být použito na nové strojní zařízení.
- (CZECHINVEST, 2011b)

Mezi další podmínky patří například šetrnost k životnímu prostředí a příslib zachování investice a udržení všech vytvořených pracovních míst po době minimálně pěti let. (CZECHINVEST, 2011b)

Mezi základní pobídky, které může investor využít, patří:

- daňová pobídka (rozlišuje se úplná, pro nově vzniklé společnosti, a částečná sleva na dani z příjmů, pro rozšiřující se společnosti; tuto slevu mohou společnosti čerpat po dobu pěti let),
- podpora vytváření nových pracovních míst (platí pouze v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti),
- pozemek za zvýhodněnou cenu,
- rekvalifikace a školení zaměstnanců (platí pouze v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti). (CZECHINVEST, 2011b)

4.3 Srovnání podnikatelského prostředí obou zemí

Podkapitola srovnává podnikatelské prostředí ČR a Vietnamu podle velikosti a druhů daní a cel, infrastruktury, pracovní síly a porovnává taky investiční prostředí podle objemu přímých zahraničních investic, země původu investic a vhodnosti země k investování.

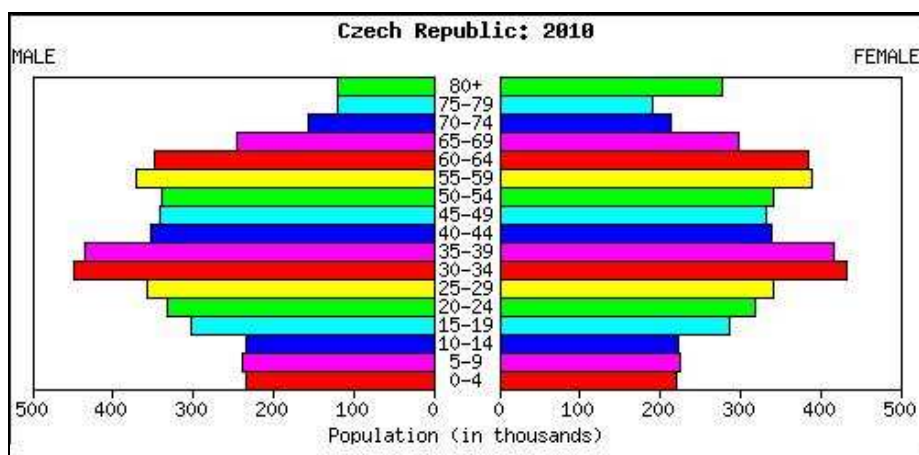
Daňová soustava ČR a Vietnamu obsahuje stejné druhy daní (liší se pouze v názvu). Daň z příjmu po je v obou zemích srovnatelná. V ČR je 19% sazba, ve Vietnamu je dle oboru podnikání sazba od 10 do 25 %. Ve Vietnamu je daň z příjmu FO na rozdíl od ČR progresivní a pohybuje se od 5 do 35%. Sazby daně z přidané hodnoty jsou srovnatelné, ale ve Vietnamu rozlišují na rozdíl od ČR dvě zvýhodněné sazby. Celkově je tedy DPH ve Vietnamu nižší. Pro podnikatele zakládající firmy ve Vietnamu jsou tedy daňové podmínky vcelku příznivé a srovnatelné s těmi tuzemskými. Celní systém obou zemí je rozdílný, a to především v důsledku členství ČR v EU. Po vstupu do EU v roce 2004 se používá společný celní sazebník EU.

Co se týče infrastruktury, Vietnam za ČR zaostává poměrně značně. To je zřejmé především z toho, že ve Vietnamu je přibližně stejný počet km asfaltových silnic, přestože je rozlohou více než čtyřikrát větší. Další důkaz nesrovnatelně horší infrastruktury ve Vietnamu je délka železniční sítě. Ta je téměř čtyřikrát menší. Letecká doprava je však srovnatelná, a to jak do počtu mezinárodních letišť, tak i kvality poskytovaných služeb. V oblasti telekomunikací nabízí ČR lepší kvalitu, především co se týče internetového

připojení. Zajímavé je, že trh telekomunikací v obou zemích zajišťují shodně především tři mobilní operátoři. Srovnatelný je i procentuální poměr uživatelů na počet obyvatel země.

Vietnam má zhruba osmkrát více obyvatel než ČR, ale věkové složení a podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva je diametrálně odlišný. Ve Vietnamu je větší podíl mladšího obyvatelstva, nejpočetnější skupina obyvatel je ve věku 15-24 let a následují skupiny 25-29 let a 0-4, zatímco v ČR je nejpočetnější skupinou 30-39 let a následuje skupina 55-64 let. (NATIONMASTER, 2011ab)

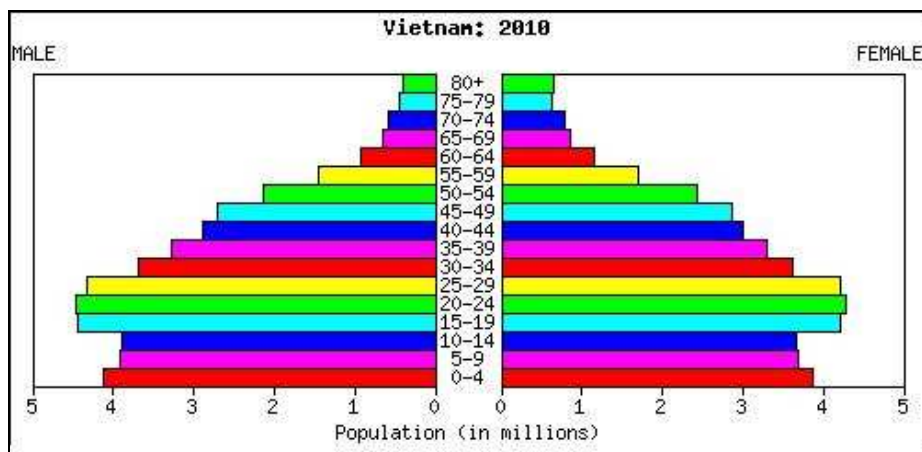
Dopady věkového složení jsou v ČR znatelné už nyní a do budoucna se budou prohlubovat. Velký počet starších lidí vede k nutnosti vytvoření důchodové reformy a k postupnému zvyšování věku odchodu do důchodu.

Obrázek 13: Věková pyramida ČR v roce 2010

Zdroj: NATIONMASTER, 2011a

Důvodem dnešní věkové skladby obyvatelstva Vietnamu jsou války, které probíhaly v 20. století, a to především Indočínská válka a konflikt s USA.

Obrázek 14: Věková pyramida Vietnamu v roce 2010

Zdroj: NATIONMASTER, 2011b

Zájem o přímé zahraniční investice začal ve Vietnamu vznikat v období konce 80. let, kdy vietnamská vláda začala implementovat reformu „doi moi“. V ČR se zájem začal projevovat ve stejném období, a to konkrétně po revoluci v roce 1989 a ještě znatelněji v roce 1993 po vzniku samostatné ČR. Od počátku sledování toků investic putoval do Vietnamu mnohem větší objem zahraničního kapitálu. Celkový objem registrovaného kapitálu ve Vietnamu od roku 1988 do roku 2009 byl necelých 200 mld. USD, zatímco v ČR v období 1993-2010, tzn. v přibližně stejně dlouhém období, byl 86,8 mld. USD. Při porovnání zemí původu investic lze v obou zemích pozorovat, že největšími investory jsou podniky z okolních států. V ČR se tak v top 10 objevuje Německo, Rakousko, Nizozemí, Francie nebo například Švýcarsko; hlavní investoři ve Vietnamu pochází z Taiwanu, Singapur, Koreji, Japonska, Thajska a Číny. Zajímavé zjištění je také to, že v současnosti patří mezi nejvýznamnější investory z globálního hlediska USA, Nizozemí a Japonsko a Korea. Tyto tři země se objevily v desítce největších investorů v obou zemích, a to i přesto, že ČR a Vietnam jsou z mnoha pohledů zcela odlišné země a dělí je od sebe obrovská vzdálenost.

Cílová odvětví ekonomiky, kam přímé zahraniční investice proudily, se také liší. Zatímco v ČR šlo v posledních zhruba 20 letech nejvíce peněz do sektoru služeb a konkrétně do finančních činností (25 %), ve Vietnamu přitekla bezmála půlka veškerých investic do zpracovatelského průmyslu.

Hlavní důvody, proč jsou obě země pro zahraniční investory lákavé, jsou podobné. ČR i Vietnam mají dobrou geografickou polohu, jedna se nachází v rychle se rozvíjejícím regionu jihovýchodní Asie, druhá je tranzitní země uprostřed Evropy. V obou zemích panuje dlouhodobě politická stabilita a obě se snaží o zatraktivňování podmínek pro podnikání.

4.4 Srovnání podnikatelského prostředí dle hodnocení Světové banky

Každý rok vydává Světová banka publikaci s hodnocením podnikatelského prostředí v celkem 183 zemích světa s názvem „Doing Business“. V tomto žebříčku hodnotí deset klíčových oblastí důležitých pro zakládání a vedení podniku a celkové atmosféry podnikatelského prostředí. Patří mezi ně zakládání podniku, proces udělení stavebního povolení, získání přípojky k elektřině, registrování majetku, získání úvěru, ochrana investorů, placení daní, obchod do zahraničí, oblast právního vymáhání smluvního plnění a řešení platební neschopnosti. Kvůli lepší srovnatelnosti je hodnocen jeden typ společnosti (společnost s ručením omezeným) provozovaný v největším ekonomickém centru dané země. Společnost má základní kapitál 10x vyšší a obrat 100x vyšší než HNP na obyvatele, nemá žádné speciální výhody, nevlastní žádné nemovitosti a je celá vlastněna tuzemskými podnikateli.

4.4.1 10 oblastí hodnocení podnikatelského prostředí

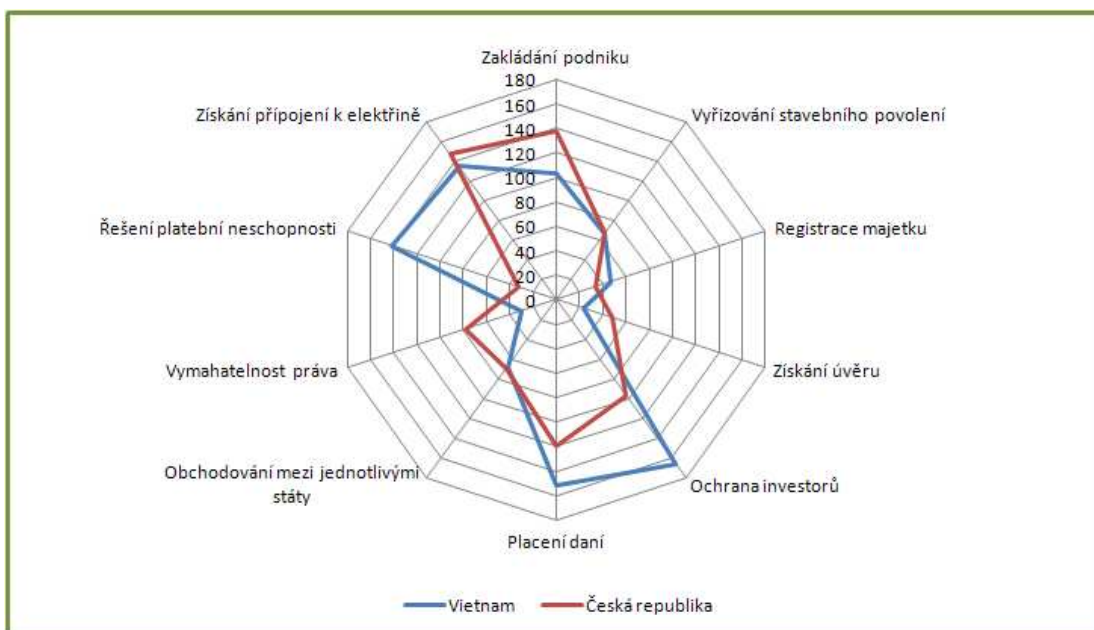
Nevýhodou této metody je, že sleduje pouze těchto 10 prvků a nevyjadřuje se k dalším klíčovými oblastem důležitým při hodnocení podnikatelského prostředí, jako jsou infrastruktura, transparentnost vlády, makroekonomické podmínky nebo ochrana majetku před krádeží. I přes tyto možné nedostatky vlastně vysoké hodnocení znamená, že vláda těchto zemí vytváří dobré prostředí pro podnikání.

- V oblasti **zakládání podniku** Světová banka konkrétně hodnotí počet procesů a dní potřebných k založení společnosti, náklady na tyto procesy a objem minimálního kapitálu.
- Při získávání **stavebních povolení** je důležitý počet procesů k stavbě skladu, požadované dokumenty a oprávnění a za jak dlouho a s jakými náklady je povolení ke stavbě uděleno. Pro lepší srovnatelnost se mimo jiné předpokládá, že stavba (sklad) bude postavena tzv. na zelené louce a její výstavba bude trvat 30 týdnů.
- Při získávání **připojení k elektřině a registraci majetku** se opět hodnotí počet procedur a dní a objem výše nákladů. Majetek vlastněný firmou musí mít 50x větší hodnotu než HNP na obyvatele a nesmí být zatížen hypotečním úvěrem.
- Při **získávání úvěru** jsou důležité především dva body, které mohou usnadnit přístup k úvěru a vhodně ho umístit: úvěrový informační systém, který poskytuje informace o platební historii dlužníka a práva dlužníků a věřitelů.
- **Ochrana investorů** v podmínkách Doing Business se hodnotí podle stupně ochrany menšinových akcionářů a investorů před využíváním firemního jmění k osobnímu obchodování vedením firmy. Hodnotí se dále transparentnost všech transakcí a možnost žaloby v případě využití vedoucí pozice (manažer) v podniku.
- Co se týče **placení daní**, hodnotí se nejen jejich celková výše a procentní sazba, ale i čas potřebný k správnému vyplnění formulářů a podání daňového přiznání.
- V dnešním vysoce globalizovaném světě je **obchodování mezi jednotlivými státy** velmi důležitou součástí aktivity podniků, a proto také Světová banka hodnotí čas a náklady spojené s exportováním a importováním, počet dokumentů a výši nákladů s tím spojených.
- Aby mohly firmy úspěšně podnikat a rozšiřovat se, potřebují k tomu dobrou **právní základnu**, což je další bod, kterým se Doing Business zabývá. Hodnotí účinnost právního systému v řešení obchodních sporů u místních soudů, dobu jejich trvání a nákladů soudního řízení.
- V otázce řešení **platební neschopnosti** Doing Business hodnotí čas a náklady potřebné k obnovení platební schopnosti. Hodnocení je založeno na tzv. *recovery rate* (míře navrácení), která je počítána jako poměr počtu zpět získaných centů na jeden

dolar půjčky díky reorganizaci, likvidaci podniku nebo procesu vymáhání dluhů. (DOINGBUSINESS, 2011)

4.4.2 Hodnocení podnikatelského prostředí obou ekonomik

Při vzájemném srovnání podnikatelského prostředí České republiky a Vietnamu je hodnocení v České republice lepší. Z celkového počtu 183 hodnocených zemí se v roce 2012 umístila na 64. místě s meziročním zlepšením o 6 míst. Vietnam se pro rok 2012 umístil na 98. pozici a oproti předchozímu roku si pohoršil o 8 míst. Ačkoli je podnikatelské prostředí v ČR hodnoceno lépe než to ve Vietnamu, na poměry rozvinutých zemí je daleko za průměrem své skupiny OECD s vysokým příjmem, který je 29. ČR se také nachází v žebříčku za všemi svými geografickými sousedy: Německem (19. místo), Rakouskem (32. místo), Slovenskem (48. místo) a Polskem (62. místo). Na druhé straně Vietnam se ve svém regionu Východní Asie a Pacifiku řadí spíše k průměru, za nímž zaostává o pouhých 12 pozic. Nutno však podotknout, že blízcí konkurenti Vietnamu Thajsko či Malajsie, nacházející se na 17. respektive 18. pozici, mají o několik tříd lepší prostředí pro investice a podnikání. Následující graf ukazuje umístění obou ekonomik v jednotlivých hodnocených oblastech.

Obrázek 15: Porovnání podnikatelského prostředí ČR a Vietnamu

Zdroj: DOINGBUSINESS, 2011, vlastní zpracování

Hodnocení oblasti **zakládání podniku** vyznělo lépe pro Vietnam, který se sice umístil až na 103. místě, Česká republika v této oblasti ale naprosto propadla. Počet procesů nutných pro založení podnikání je v obou zemích stejný, co ale vyznívá pro Vietnam, je výše základního kapitálu, která je zde nulová.

Úroveň **vyřizování stavebního povolení** je v obou zemích velice srovnatelná. Ve Vietnamu je sice potřeba méně procedur, které ale ve finále zaberou daleko více času, než je tomu u středoevropské země. Cena povolení je navíc ve Vietnamu k příjmům per capita 10 krát vyšší.

V oblasti **registrace majetku** se obě země nachází mezi lepšími zeměmi a především Česká republika se nachází vysoko nad průměrem svého regionu. Oproti předchozímu období si polepšila o 14 míst a i díky reformám v oblasti digitalizace a tím pádem zrychlení řízení se i nadále bude pohybovat v této oblasti jistě vysoko.

Co se týče **získání úvěru**, opět se ani jedna země nemusí v rámci jak svého regionu, tak celého světa vůbec stydět. Vietnam je dokonce na 24. příčce a to především díky silným a dobře vymahatelným právům věřitelů.

Ochrana investorů je výrazně lepší v ČR. Vietnam se totiž nachází až na 166. pozici a v rámci regionu je na tom nejhůře. Jistě za to může místní komunistický režim. Oproti minulému roku si však o několik pozic polepšil a vzhledem k nedávno přijatým opatřením na podporu ochrany investorů se očekává v této oblasti zlepšení.

Také v **placení daní** je ČR výrazně lepší destinací než Vietnam. Celkové procentuální daňové zatížení je ve Vietnamu zhruba 40 % a je o 9 % nižší než v ČR, hlavním problémem v asijském státu je ale čas nutný pro veškerou správu daní, který je 941 hodin ročně. Také počet plateb daní je oproti ČR čtyřnásobný. Obě země jsou v tomto hledisku daleko za průměrem svých regionů a to především díky relativně vysokému daňovému zatížení pracovníků.

V rámci **obchodování mezi jednotlivými státy**, neboli v procesech exportu a importu, jsou na tom obě ekonomiky *de facto* stejně. V ČR je potřeba na export a import méně dokumentů a také průměrná doba je kratší, naopak export a import je v režii Vietnamu méně nákladný.

Vymahatelnost práva je celkem překvapivě výrazněji lepší ve Vietnamu, který je celosvětově z tohoto hlediska na 30. místě. Vděčit za to může především rychlému soudnímu řízení (více než 2x rychlejší než v ČR) a relativně nízkým nákladům.

V oblasti **řešení platební neschopnosti** je ČR mezi nejlepšími a to hlavně díky zlepšující se návratnosti peněz věřitelům a rychlosti vyřešení. Oproti tomu Vietnam je i v rámci svého regionu daleko za průměrem a především díky míře návratnosti věřitele pouhých 16,5 %.

Co se týče **připojení k elektrickému proudu**, je na tom asijský stát o něco lépe. Oba státy ale mají v této oblasti co zlepšovat, především co se týče doby potřebné k připojení nové přípojky a souvisejícím nákladům.

5. Vietnamská komunita v ČR

Následující kapitola s názvem Vietnamská komunita v ČR podává stručný pohled o vietnamských obyvatelích na území ČR. Nejprve se zabývá historií příchodu této komunity do ČR a důvody jejich příchodu. Poté se kapitola zaměřuje na sociální stránku věci.

Začátek imigrace Vietnamců do České republiky se datuje do 50. let 20. století, kdy bývalé Československo navázalo s tehdejší Vietnamskou demokratickou republikou diplomatické vztahy. Československo se tak pomocí výchovy vietnamských studentů a odborníků podílelo na budování novodobého Vietnamu. Jednalo se tedy spíše o regulovanou a dočasnou migraci z důvodu zvýšení kvalifikace a vzdělání. (UHEREK, 2008)

Prvními Vietnamci, kteří Českou republiku navštívili, byli pravděpodobně tři vietnamští účastníci druhého kongresu Mezinárodního festivalu studentstva a mládeže, získali zde stipendium a vystudovali pražskou elektrotechnickou fakultu ČVUT. Další početnou skupinou vietnamských občanů na našem území bylo sto dětí, potomků vietnamských funkcionářů a bojovníků za nezávislost a sjednocení Vietnamu, které Československá vláda přijala jako důkaz solidarity a přátelských vztahů s válkou postiženým Vietnamem. Na základě dohod o hospodářské a kulturní spolupráci do ČR od konce 50. let začali přijíždět vietnamští studenti ve větším počtu. Ti zde vždy absolvovali roční jazykovou přípravu. Studenti museli dodržovat nejruznější pravidla, například se nesměli stýkat se studenty opačného pohlaví, neměli povolené samostatné vycházky a vztah Vietnamce a Vietnamky byl povolen až po roce 82, přičemž žena nesměla otěhotnět. Tyto pravidla měli a mají vliv na současné vztahy místní majority a minority. (UHEREK, 2008)

Kromě studentů vysokých škol sem jezdili i učni a techničtí pracovníci. Ti byli umísťováni například do provozů podniků ČKD Praha (517 osob), Sempra Praha (381 osob), Prefa Praha (268 osob) a Pozemní stavby Praha (200 osob). (UHEREK, 2008)

V druhé polovině 80. let přestal být původní cíl – vyškolení kvalifikovaných vietnamských pracovníků, prioritou. Obě strany začaly prosazovat své vlastní zájmy. Československá

strana zaměstnávala vietnamské pracovníky na méně odborných pozicích (např. pásová výroba). Vietnamská strana přestala studentské a pracovní pobyty brát jako možnost zlepšení úrovně vzdělání a kvalifikace, ale viděla za nimi spíše možnost dobrého finančního přilepšení. Především proto, že v této době se významným rysem vietnamské minority stalo obchodování s žádaným nedostatkovým zbožím, které od nich čeští obyvatelé kupovali.

I přesto, že studentské a pracovní pobyty byly na omezenou dobu, uměli Vietnamci dobře využít informace a znalosti o českých obyvatelích a předávat je další přichozím Vietnamcům.

Události v roce 1989 ovlivňovaly životy nejen Čechů a Slováků, ale i vietnamské komunity. V této době došlo k přerušení vietnamských a československých politických a hospodářských styků a začalo se odstupovat od vzájemných smluv, mimo jiné i té o zaměstnávání Vietnamců v Československu. Vliv na toto jednání mělo především to, že v rušných časech roku 1989 přestali někteří Vietnamci docházet do zaměstnání a škol a vietnamská ambasáda tak o nich ztrácela přehled. Nepřispělo ani to, že i přes výslovný zákaz vietnamské ambasády vydávali vietnamští studenti samizdatové časopisy.

Po vzniku ČSFR mělo dojít k finanční kompenzaci za porušování vzájemných smluv a k hromadnému odchodu vietnamských pracovníků zpět do jejich země. Dohled na jejich návrat nebyl důsledný. V letech 1990-92 proběhly reformy českého politického systému a ekonomické transformace a byla vytvořena migrační politika. Řada Vietnamců využila možnosti podnikat. (UHEREK, 2008)

Vietnamští obchodníci si začali pronajímat stánky a místa na tržištích. Nebylo neobvyklé to, že si pouze přinesli prodejní stůl a nabízeli drobnou elektroniku, alkohol, cigarety či oděv. Tato forma prodeje byla a je pro Vietnamce běžná a velmi efektivní a málo nákladná.

Největší počet Vietnamských obyvatel žije a pracuje v Praze, protože jsou zde rozmanité pracovní příležitosti a lepší možnost výdělku. Praha je pro Vietnamce atraktivní také z toho důvodu, že zde mohou vytvářet vlastní etnické nebo příbuzenské instituce. Vietnamská

komunita také vytváří velké tržnice, velkoobchody a velkosklady a toto prostředí se svými podmínkami a vlastnostmi stává samostatným vietnamským světem. Setkáme se zde s tradičními rysy vietnamského života. Probíhá zde ústní uzavírání smluv, všichni se navzájem znají, existují zde rodinné a další hierarchické vztahy. Příkladem takového místa může být čínsko-vietnamská tržnice HKH nebo vietnamský obchodně kulturní areál Sapa v Praze. Tyto centra neslouží pouze k obchodu, ale pořádají se tu i různé komunitní sešlosti, slavnosti i soukromá rodinná setkání. V areálu Sapa, který se rozkládá na ploše 250 000 metrů čtverečných, je i jazykové středisko pro vyučování českého, anglického ale i vietnamského jazyka pro děti. Nacházejí se zde redakce vietnamských časopisů (např. informační týdeník Tuan Tin Moi), cestovní realitní kanceláře, lékaři, svatební agentura, restaurace, kavárny. Jsou zde také specializované obchody s vietnamskými potravinami, hudbou nebo knihami. V rámci obchodního areálu Sapa funguje i vietnamské fotbalové družstvo FC Sapa. Mimo tyto velké tržnice se vietnamští obyvatelé sdružují v nejrůznějších institucích a zájmových klubech. (UHEREK, 2008)

Obrázek 16: Obchodně kulturní areál SAPA
Zdroj: SAPA, 2012

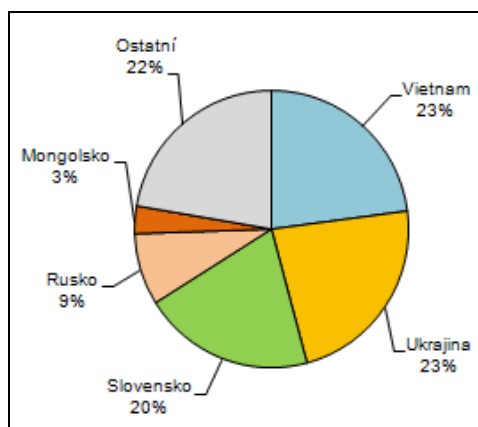
Vietnamští imigranti přijíždějí do ČR především s úmyslem vydělat peníze a následně se vrátit do své rodné země. Právě proto je jejich životní styl význačný velkým pracovním nasazením. Není proto neobvyklé vidět otevřené vietnamské obchody o víkendu nebo

pozdě večer. Také je zcela normální to, že vietnamské děti tráví s rodiči v obchodě volný čas. To však neznamená, že by se po studiu měli profilovat v rodinném obchodě. Vietnamská společnost dodnes dodržuje konfuciánskou tradici a velmi si váží učitelů i učenců a proto je vzdělání chápáno jako nejlepší investice. Mnoho vietnamských rodin tak neváhá posílat děti do soukromých škol a na různé vzdělávací kroužky. I samy děti jsou velmi ambiciózní a vědí, že vysokoškolské vzdělání jim zaručuje lepší budoucí pracovní pozici.

Počet vietnamských studentů na vysokých a středních školách se po roce 1989 značně snížil, a to jen na několik desítek dětí. Ještě znatelnější pokles byl v oblasti výchovy učňů, původní několika tisícové počty klesly skoro na nulu. V dnešní době panuje však trend opačný. V roce 2003 studovalo na českých veřejných vysokých školách pouze 178 občanů VSR. O šest let později už zde docházelo na výuku na vysokých školách téměř pětikrát více Vietnamců a tento růst převyšoval růst všech cizinců na univerzitách. Co se týče srovnání počtu Vietnamců studujících na vysokých školách s ostatními cizinci, řadí se na čtvrté místo za studenty ze Slovenska, Ruska a Ukrajiny. (UHEREK, 2008)

Daleko větší podíl vietnamských studentů je však patrný na základních a středních školách a v mateřských školkách. Ve všech třech typech škol tvoří Vietnamci zhruba jednu čtvrtinu cizinců.

Obrázek 17: Cizinci na základních školách v ČR podle státního občanství 2009/2010
Zdroj: ČSÚ, 2012c

Vietnamské děti se učí podle českého vzdělávacího systému a tak často nemají znalosti týkající se jejich kultury, historie Vietnamu a často ani neumějí svůj mateřský jazyk. Tento fakt vede k rozkolu mezi mladší a starší vietnamskou generací. Dospělí Vietnamci většinou nemají návyky majority a nemají potřebu udržovat s ní větší kontakt. Hlavním důvodem, proč neexistuje bližší vztah mezi vietnamskými a českými obyvateli, je neznalost místního jazyka. Dále to, že se vietnamská menšina sdružuje se svými příbuznými a známými z rodné země. Zajímavé je podívat se na tento problém z pohledu vietnamských manželek, které na základě tradiční podřízenosti následovaly své muže do prostředí, které si samy nevybraly. Zde musely provozovat podnik, starat se o domácnost a o děti, a tak se vietnamské ženy v podstatě musí vyrovnávat s dvojí diskriminací, a to na základě etnického původu a na základě pohlaví. S těmito diskriminacemi se potýkají i některé české ženy, které si vzaly za muže Vietnamce. Musí čelit častým narážkám ze strany majoritního obyvatelstva na jejich smíšenou rodinu a musí se vyrovnávat s rozdílným vnímáním postavení ženy ve společnosti. Ve Vietnamu panoval a v některých rodinách a na některých místech dodnes panuje názor, že žena není brána jako rovnocenná partnerka a její úkol je pouze starat se o rodinu a domácnost. (UHEREK, 2008)

Problém mezigenerační duality se objevuje i v otázce budoucího setrvání v České republice. Obyvatelé starší generace předpokládají, že za nějaký čas (po dostudování dětí, vydělání určitého obnosu peněz) se odstěhují zpět do rodného Vietnamu. Naproti tomu vietnamským dětem chybí kulturní a historický vztah k rodné zemi a na pobyt v České republice si natolik zvykli, že si nedokážou představit odchod do Vietnamu. Prožívají takzvaně dva životy, ve škole a mezi přáteli se chovají jako české děti a doma se snaží vyhovět domácím kulturním zvyklostem. Díky tomuto faktu jsou často přezdívané jako tzv. banánové děti – zvenku žluté, uvnitř bílé. Avšak i v řadách dospělých Vietnamců můžeme pozorovat náznaky toho, že chtějí v České republice zůstat. Dokazují to tím, že přesouvají své prodeje z tržnic do kamenných obchodů. Mezi vietnamskou menšinou se setkáme i s velmi bohatými obchodníky a velkými vietnamskými firmami, například řetězec obchodů se sportovním zbožím Sportisimo. Rozkol mezi zájmy mladších a starších Vietnamců je proti „srsti“ starší generaci zejména proto, že ve Vietnamské kultuře je rodina jedním z nejdůležitějších prvků života. Důkazem je to, že udržují kontakty se svojí rodinou ve Vietnamu. Vietnamskou tradiční povinností je starat se nejen o děti, ale

i o starší členy rodiny, protože sociální zabezpečení není ve Vietnamu samozřejmostí. Právě toto je hlavní motivace opouštění domácí země – vydělání finančních prostředků a poskytnutí je rodině doma. (UHEREK, 2008)

Častým jevem je, že Vietnamci do ČR přijíždějí jen na krátké (např. dvouleté) období za účelem výdělků, a proto jsou často ochotni žít zde v provizorních podmínkách především v oblasti bydlení. Není neobvyklé, že takovíto Vietnamci pak žijí v bytech ve více lidech. I z tohoto důvodu tráví téměř veškerý svůj čas prací, které jsou velmi oddaní.

Již bylo zmíněno, že Vietnamci mají v určitých oblastech života vžitě zásady. Pro Vietnamce je rodina na prvním místě, je zde kladen důraz na rodinnou a příbuzenskou soudržnost. Dalším z prvků vietnamské kultury je vnímání žen ve společnosti a uctívání učitelů, učenců a vzdělaných lidí. Další charakteristikou je uznávání autorit a dodržování společenského žebříčku. To je vidět především v oblasti obchodu a na vietnamských tržnicích, kde se vyskytuje osoba organizátora, „*disponující určitými prvky patriarchální ochrany, z níž vyplývají závazky těch členů komunity, kteří jsou na ní ekonomicky závislí*“ (UHEREK, 2008, s. 175). Touto osobou je většinou Vietnamec se zkušenostmi ze života v ČR a z předešlého úspěšného podnikání. Ten jim na začátku podnikání poskytne ubytování a stravu za odvedenou práci. Později mu za to odvádí část tržeb. Samozřejmostí je to, že se s nově příchozími trhovci podělí o ubytování. Všichni prodejci na tržnici mohou od „šéfa“ čerpat přínosné zkušenosti a know-how, ale musí respektovat nepsané zákony, založené na této hierarchii, např. to, že mohou se zákazníky smlouvat, ale základní ceny za jeden druh zboží jsou vždy stejné. (UHEREK, 2008)

Závěr

Cílem diplomové práce byla analýza a komparace ekonomického vývoje České republiky a Vietnamu a jejich podnikatelského prostředí. Dále měla práce za cíl analyzovat historii a současnost česko-vietnamských vztahů, především co se týče oblasti ekonomické, obchodní a sociální.

Veškeré cíle, průběh jejich zkoumání a jejich výsledky jsou popsány v předchozích kapitolách. Stav podnikatelského prostředí v obou zkoumaných zemích je analyzován a následně porovnáván na základě stavu lokální infrastruktury, daňové soustavy a investičního prostředí. Dále je v tomto bodě práce k ověření předpokladu použito výsledků hodnocení „Doing Business“ dle Světové banky. V oblasti analýzy a komparace vývoje ekonomik České republiky a Vietnamu jsou použity makroekonomické ukazatele tempa růstu HDP, míry inflace a míry nezaměstnanosti. Pro potvrzení prvního předpokladu je použito funkce magického čtyřúhelníku, kde se k analýze třech makroekonomických ukazatelů přidává ještě jeden, a to saldo běžného účtu platební bilance.

V ekonomickém vývoji obou zemí vyšla dle předpokladu Česká republika jako vítěz. V tempu růstu reálného HDP za posledních 10 let (tzn. v letech 2002-2011) však byla dle očekávání lepší vietnamská ekonomika, která rostla v průměru dvakrát rychleji než ta česká a zásah globální krize byl díky menšímu napojení na západní velmoci oproti ČR minimální. Hlavní problém a hlavní příčina zaostávání vietnamského hospodářství je však v kolísání a výši inflace. Ta koresponduje s vysokým hospodářským růstem a je největším problémem pro nejchudší vrstvy obyvatelstva. Rozdílné výsledky obou zemí ve vývoji těchto dvou makroekonomických ukazatelů (tempo růstu HDP a míry inflace) jsou dány hlavně tím, že vietnamská vláda preferovala ve sledovaném období hospodářský růst před stabilitou měny a cen, zatímco v České republice je tomu naopak. Do budoucna by se měl Vietnam zaměřit tedy spíše na stabilizační fiskální a monetární politiku, čímž by si jistě otevřel cestu k dalším zahraničním investorům. Velkým štěstím pro Vietnam je velice nízká míra nezaměstnanosti, která je daná strukturou vietnamské ekonomiky. K úplnému

výsledku a vyhodnocení prvního předpokladu pomohl magický čtyřúhelník, který předpoklad potvrdil.

Z analýzy a komparace podnikatelského prostředí plyne, že přívětivější a lepší klima pro byznys je v České republice. V oblasti daňové soustavy se obě země dají považovat za víceméně srovnatelné. Struktura i jejich výše jsou velice podobné. Velký rozdíl ale poskytuje komparace obou zemí, co se týče infrastruktury. Zde už Vietnam, který se stále řadí mezi rozvojové ekonomiky, na Českou republiku nestačí. Dopravní sítě jsou nedostatečné, a to jak v kvalitativní míře, tak i v míře kvantitativní. Rozlohou čtyřikrát větší Vietnam disponuje silniční sítí zhruba stejné délky jako Česká republika. Pokrytí telekomunikačních a internetových sítí je ve Vietnamu také na nižší úrovni, i když ve městech už je dostupnost těchto technologií na mezinárodní úrovni a do budoucna se dá předpokládat rychlý rozvoj v této oblasti i mimo urbanizované zóny. Co se investic a investičního prostředí týče, v absolutních číslech směřuje více investorů do Vietnamu, kam za posledních 20 let proudilo dvakrát více přímých zahraničních investic. Jinak jsou ale obě země s ohledem na region pro investory lákavé, a to jak pro svou výhodnou geografickou polohu, tak i pro systém podpor a pobídek pro investory. Po komparaci výsledků indikátorů „Doing Business“ od Světové banky, kde se Česká republika umístila na 64. pozici a Vietnam na 98. místě z celkových 183 hodnocených zemí, lze potvrdit, že druhý předpoklad, který zněl, že podnikatelské prostředí v České republice je přívětivější pro podnikatele a pro podnikání jako takové než ve Vietnamu, byl pravdivý.

Dále diplomová práce ukázala velmi hluboké historické vztahy sahající několik století nazpět. Dnešní dobré vztahy jsou však především dílem vývoje obou zemí v 60. až 90. letech minulého století, kdy díky stejnému politickému režimu byly země v těsném kontaktu. Po politickém převratu v tehdejším Československu a následném ochlazení vzájemných vztahů se však znovu společné styky začaly obnovovat a do budoucna by z dobrých vztahů mohly obě země ještě mnoho výtěžit.

Seznam použité literatury

Citace

- ADAMCOVÁ, L., et al., 2009. *Rozvojová ekonomika*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1515-1.
- BUSINESSINFO, 2011a. *Vietnam: Finanční a daňový sektor* [online]. 2011 [vid. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/vietnam-financni-a-danovy-sektor/5/1000667/>.
- BUSINESSINFO, 2011b. *Vietnam: Ekonomická charakteristika země* [online]. 2011 [vid. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/vietnam-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000667/>.
- BUSINESSINFO, 2012a. *Vietnam: Ekonomická charakteristika země* [online]. 2012 [vid. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/vietnam-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000667/>.
- BUSINESSINFO, 2012b. *Vietnam: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. 2012 [vid. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/vietnam-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000667/>.
- CIA, 2012. *Unemployment rate* [online]. 2012 [vid. 2012-04-18]. Dostupné z: <http://www.indexmundi.com/g/g.aspx?c=vm&v=74>.
- CIHELKOVÁ, E., et al., 2004. *Světová ekonomika*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0687-4.
- ČNB, 2011. *Přímé zahraniční investice* [online]. 2011 [cit. 2011-12-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/index.html.
- ČSÚ, 2011a. *Zaměstnanost, nezaměstnanost – časové řady* [online]. 2011 [vid. 2011-11-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr.

- ČSÚ, 2011b. *Doprava, informační a komunikační činnosti – časové řady* [online]. 2011 [vid. 2011-11-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr.
- ČSÚ, 2012a. *Makroekonomické údaje* [online]. 2012 [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls).
- ČSÚ, 2012b. Veřejná databáze. *Zahraniční obchod se zbožím od roku 1993* [online]. 2012 [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=VZO1010CU&&kapitola_id=3.
- ČSÚ, 2012c. *Cizinci: Vzdělávání* [online]. 2012 [vid. 2012-03-02]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_vzdelavani.
- CZECHINVEST, 2011a. *O CzechInvestu* [online]. 2011 [vid. 2011-12-10]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>.
- CZECHINVEST, 2011b. *Projekty agentury CzechInvest* [online]. 2011 [vid. 2011-11-25]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/podpora-investic>.
- DOINGBUSINESS, 2011. *Economy Rankings* [online]. 2011 [vid. 2011-12-17]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/rankings>.
- FÁREK, J. a J. KRAFT, 2006. *Světová ekonomika za prahem nového století globálních změn: (vstup do 21. století)*. 2. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2006. ISBN 80-7372-142-2.
- FIAB, 2011. *Vietnam's FDI figures* [online]. 2011 [vid. 2011-12-12]. Dostupné z: <http://fia.mpi.gov.vn/News.aspx?ctl=newsdetail&aID=1093>.
- GSOV, 2011a. *Population and Unemployment* [online]. 2011 [vid. 2011-12-01]. Dostupné z: http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=467&idmid=3.
- GSOV, 2011b. *Investment* [online]. 2011 [vid. 2011-12-01]. Dostupné z: http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=471&idmid=3.
- GSOV, 2012a. *National Accounts* [online]. 2012 [vid. 2012-04-01]. Dostupné z: http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=468&idmid=3&ItemID=12108.
- GSOV, 2012b. *Trade, Price and Tourism* [online]. 2012 [vid. 2012-04-02]. Dostupné z: http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=472&idmid=3.

- GSOV, 2012c. *Population and Unemployment* [online]. 2012 [vid. 2012-04-01]. Dostupné z: http://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=467&idmid=3.
- HLAVATÁ, L., et al., 2008. *Dějiny Vietnamu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-965-2.
- KUNEŠOVÁ, H., et al., 2006. *Světová ekonomika*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-455-4.
- MDČR, 2011. *Ročenka dopravy ČR 2010* [online]. 2011 [vid. 2011-12-13]. Dostupné z: https://www.sydos.cz/cs/rocenka_pdf/Rocenka_dopravy_2010.pdf.
- MFČR, 2011. *Daňová legislativa a metodika* [online]. 2011 [vid. 2011-12-14]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dc2_legis_a_metod.html#danovezakony.
- MPOČR, 2011. *Primární energetické zdroje* [online]. 2011 [vid. 2011-11-10]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument57026.html>.
- MÜLLEROVÁ, P., 2010. *Vietnam*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010. ISBN 978-80-7277-255-1.
- NATIONMASTER, 2011a. *Czech population pyramid* [online]. 2011 [vid. 2011-12-10]. Dostupné z: http://www.nationmaster.com/country/ez-czech-republic/Age_distribution.
- NATIONMASTER, 2011b. *Vietnam population pyramid* [online]. 2011 [vid. 2011-12-10]. Dostupné z: http://www.nationmaster.com/country/vm/Age_distribution.
- ŘSDČR, 2011. *Silnice a dálnice v ČR 2011* [online]. 2011 [vid. 2011-11-30]. Dostupné z: <http://www.rsd.cz/doc/Silnicni-a-dalnicni-sit/silnice-a-dalnice-v-ceske-republice-2011>.
- SAPA, 2012. *SAPA PRAHA* [online]. 2012 [vid. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.sapa-praha.cz/>.
- STUDÍK, P. a T. TEPLÍK. *Vietnam – země rozmachu, země příležitostí*. 1. vyd. Praha: Longa, 2006. ISBN 80-86391-20-5.
- UHEREK, Z., et al., 2008. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008. ISBN 978-80-87112-12-0.
- VELVYSLANECTVÍ VSR. *Vietnam - potenciály a příležitosti spolupráce*. 1. vyd. Praha: NADATUR, 2006. ISBN 80-7270-027-8.

- VNR500, 2011. *Vietnamese largest enterprises* [online]. 2011 [vid. 2011-11-07]. Dostupné z: <http://www.vnr500.com.vn/ranking-table?ref=vnr500-top-500-vietnamese-largest-enterprises&year=2010>.
- WB, 2011. *Country and Lending Groups* [online]. 2011 [vid. 2011-12-19]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/about/country-classifications/country-and-lending-groups>.
- WB, 2012. *Indicators* [online]. 2012 [vid. 2012-04-05]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator>.
- WIKIPEDIE, 2011. *Ho Či Min* [online]. 2011 [vid. 2011-11-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ho_Chi_Minh_1946_cropped.jpg.

Bibliografie

- ADAMCOVÁ, L., et al., 2009. *Rozvojová ekonomika*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1515-1.
- BROUČEK, S., 2003. *Český pohled na Vietnamce*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. ISBN 80-85010-46-1.
- CIHELKOVÁ, E., et al., 2004. *Světová ekonomika*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0687-4.
- DOINGBUSINESS, 2011. *Economy Rankings* [online]. 2011 [vid. 2011-12-17]. Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/rankings>.
- DOLLAR, D., E. GLEWWE and N. AGRAWAL. *Economic Growth, Poverty, and Household Welfare in Vietnam*. 4th ed. Washington: World Bank, 2004. 644 s. ISBN 978-0-8213-5543-5.
- HLAVATÁ, L., et al. *Dějiny Vietnamu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-965-2.
- KRAFT, J. a J. FÁREK, 2008. *Světová ekonomika a ekonomická intergrace v období globalizace*. 2. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-413-9.

- KUNEŠOVÁ, H., et al., 2006. *Světová ekonomika*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-455-4.
- MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010. ISBN 978-80-7277-255-1.
- STUDÍK, P. a T. TEPLÍK. *Vietnam – země rozmachu, země příležitostí*. 1. vyd. Praha: Longa, 2006. ISBN 80-86391-20-5.
- UHEREK, Z., et al., 2008. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008. ISBN 978-80-87112-12-0.

Seznam příloh

Příloha A	Projekty rozvojové pomoci od České republiky Vietnamu.....	86
Příloha B	Rozvojové země – teorie	88

Příloha A Projekty rozvojové pomoci od České republiky Vietnamu

Tabulka A15: Projekty rozvojové pomoci

	Název projektu	Rezort	Datum realizace	Celkový rozpočet (v Kč)
1	Pomoc Nemocnici vietnamsko-československého přátelství v Haiphongu	MPaO	2004	26 000 000,-
2	Obuvnické učňovské středisko v Haiphongu.	MPaO	2004	16 000 000,-
3	Zavedení technologie ekologického zpracování bioodpadů na organominerální hnojiva	MPaO	2005	21 000 000,-
4	Dodávka čistírny odpadních vod pro 60EO pro polikliniku Tam Nong – malý lokální projekt	MZV	2006	500 000,-
5	Vybudování a provoz střediska ortopedie a rehabilitace pro zdravotně postiženou mládež v provincii Bac Thai.	MPaO	2007	45 000 000,-
6	Vyhledávání a průzkum zdrojů pitné vody v provincii Nghe An	MŽP	2007	9 930 000,-
7	Projekt CAPERA - Budování kapacit pro rozšiřování povědomí o environmentálních rizicích v rukodělných vesnicích	MZV	2007	1 870 000,-
8	Revitalizace odlesněných území místními druhy jako nástroj rozvoje venkova v oblasti centrální vrchoviny Vietnamu.	MZe	2007	6 220 000,-
9	Environmentally Friendly Production – Demonstration of Benefits (flotační čistírna v papírenské vesnici Phong Khe v provincii Bac Ninh)	MZV	2007	1 990 000,-
10	Zubařská křesla pro nemocnici Viet Tiep v Haiphongu	MZV	2007	984 000,-
11	Regionální koncepce odpadového hospodářství ve středním Vietnamu	MŽP	2006-2008	6 300 000,-
12	Podpora a prevence zdravého sexu a reprodukce ve VSR	MZV	2008	1 224 000,-
13	Zlepšení nakládání s odpadními vodami v Dao Xa	MZV	2008	764 000,-
14	Zpracování manuálu pro nakládání s odpady ve zdravotnictví	MZV	2008	326 564,-
15	Vybavení kliniky pro chudé v okrese Ham Thuan Bac v provincii Binh Thuan novým lékařským vybavením	MZV	2008	590 000,-
16	Clean Air for Bat Trang Ceramic Handicraft Village	MZV	2009	500 000,-
17	Supply of Medical Equipment for Bac Thai Rehabilitation Center	MZV	2009	500 000,-
18	Child Rights in Vietnam	MZV	2009	500 000,-
19	Development of Cassava Processing Technology in Thua Thien Hue Province	MZV	2009	500 000,-
20	Využití elektřiny ze solárních zdrojů pro podporu rozvoje chudých oblastí VSR	MPaO	2008-2009	7 200 000,-
21	Sociální začleňování ohrožených skupin obyvatelstva v provincii Thua Thien-Hue	MPSV	2006-2009	11 700 000,-
22	Udržitelný rozvoj v komunitě Phong My	MZe	2006-2009	8 040 000,-
23	Obnova a udržitelný rozvoj lesa v komunitě Phong My	MZe	2007-2009	7 990 000,-
24	Rehabilitace oblastí kontaminovaných dioxiny ve středním Vietnamu	MŽP	2006-2009	23 632 000,-
25	Modernizace zdravotnických zařízení v nemocnici Vietnamsko-československého přátelství v Haiphongu	MPaO	2006-2010	27 400 000,-
26	Osvojení surovinové základny pro průmyslové využití ve sklářském průmyslu v oblasti jižní části středního Vietnamu	MPaO	2006-2010	27 400 000,-
27	Vybudování střediska pro vyšší odborné vzdělávání pro zvyšování odborné kvalifikace	MPaO	2006-2010	24 500 000,-

28	Pomoc při rozvoji malých vodních elektráren pro venkovské oblasti Vietnamu formou dodávky technologie a přenosu know-how	MPaO	2006-2010	24 500 000,-
29	Technická a metodická pomoc při zakládání fakulty technického, environmentálního a zemědělsko-potravinářského inženýrství při Hanojské zemědělské univerzitě	MPaO	2006-2010	9 800 000,-
30	Podpora chovu sladkovodních ryb	MZe	2008-2010	10 000 000,-
31	Clean Air for Bat Trang Ceramic Handicraft Village	MZV	2010	500 000,-
32	Preserving Heritage – Protecting Future: Towards Sustainable Protection of Hanoi Lake System	MZV	2010	500 000,-
33	Inovace zdravotnické stanice a umožnění základní zdravotnické péče v obci Hai Lam	MZV	2010	500 000,-
34	Support for the infection control department of the Vietnamese-Czech Hospital in Hai Phong	MZV	2011	200 000,-
35	Day-Border Center and Vocational training for Agent Orange/Dioxin Victims	MZV	2011	200 000,-
36	Financial support for vocational training and social integration of the disabled	MZV	2011	200 000,-
37	Supply equipment and instrument for solid waste collection for community environmental protection in Yen Son Village	MZV	2011	200 000,-

Zdroj: BUSINESSINFO, 2012b

Příloha B Rozvojové země – teorie

O rozvojovém světě v tom smyslu, jak ho známe dnes, se začalo hovořit v průběhu 50. a 60. let 20. století. V té době získaly někdejší kolonie a jiné závislé země politickou nezávislost, to však neznamenovalo odstranění ekonomické závislosti. Rozvojový svět byl stále propojen s bývalými metropolemi a dalšími tržními rozvinutými zeměmi v rámci celého světa. Dříve byly rozvojové země nazývány méně vyvinutými nebo málo vyspělými a to především proto, že se jejich národní ekonomiky v době kolonialismu takřka nevyvíjely nebo jen velmi pomalu. Země neprocházely ekonomickým rozvojem, ale dalo by se říci, že se nacházely ve stádiu, které mu předchází. To by se dalo v anglickém jazyce nazvat jako tzv. *underdevelopment*, což se do českého jazyka překládá jako nerozvinutost, ale správný význam slova je „stav před rozvojem“. Představitelé těchto zemí nepokládali termín „nerozvinuté“ za přesný a vynutili si označení rozvojové země. (CIHELKOVÁ, 2004)

Politika bývalých kolonizovaných zemí se zaměřuje na ekonomický růst a často zapomíná na řešení sociálních otázek. Mezi nejvýznamnější sociální problémy rozvojových zemí patří velký populační růst, nezaměstnanost, chudoba, nevyhovující sociální infrastruktura (tzn. špatná úroveň zdravotní péče nebo nízká úroveň vzdělání). Tyto problémy se mohou řešit jedinečně pomocí většího zapojení rozvojových zemí do mezinárodní dělby práce a světového obchodu. Rozvinuté ekonomiky také přispívají k řešení těchto problémů, hlavní aktivita je ale na rozvojových zemích. Hlavní finanční pomoc rozvojovým zemím proudí od Světové banky. Ta poskytuje komerčním bankám půjčky s nižšími úrokovými mírami, často i bezúročně. Časové období splácení je mnohem delší než u běžných úvěrů. V mnoha případech země mohou půjčku začít splácet až po několika letech od jejího vzniku. Půjčky Světové banky putují na konkrétní rozvojové projekty, například na zajištění pitné vody, budování škol, rozvoj vzdělávání učitelů, stavbu a údržbu komunikací nebo zavádění a rozšiřování elektrické energie a telekomunikační sítě. Podle údajů z roku 2006 poskytuje Světová banka každý rok půjčky ve výši přibližně 20 mld. USD. Vzhledem k tomu, že většina dluhů je těžko vymahatelná a existuje malá šance, že budou splaceny, uvažují věřitelské instituce o úplném či částečném odpuštění dluhů nejzadluženějším zemím. (KUNEŠOVÁ, 2006)

Jak říká Fárek a Kraft (2006, s. 9), *“principy tržního mechanismu mají sice pozitivní dopady na efektivnost, avšak nejsou s to zabránit kupení výhod na stranu silnějších subjektů a nevýhod na stranu slabších.”* Velkou finanční a materiální pomoc nelze rozvinutým ekonomikám upřít, ale je zřejmé, že i ony mají vliv na špatnou situaci rozvojových zemí. Díky nízké technologické úrovni se rozvojové země mnohdy nemohou plně uplatňovat v mezinárodním obchodě, a proto dochází k zneužívání místních lidských i přírodních zdrojů ze strany vyspělých zemí.

Obecně lze rozvojové země v globální ekonomice vymezit ze třech hlavních okruhů: geografického, historického a ekonomického. Z **geografického pohledu** se rozvojové země nacházejí na kontinentech Střední a Jižní Ameriky, Afriky a Asie (bez Japonska, Austrálie a Nového Zélandu). V případě regionů Latinské Ameriky a Afriky je zřejmě nesporné, že se zde nenachází žádná rozvinutá ekonomika, v případě Asie už to tak jednoznačně být nemusí. Mezi země, které jako rozvojové už nějakou dobu nevypadají, můžeme zařadit například Jižní Koreu, Kuvajt, Singapur nebo Hongkong. **Historické vymezení** udává, že drtivá většina rozvojových zemí dříve byla kolonií některé velmoci. Mezi největší kolonizátory patřily Francie, Velká Británie, Španělsko, Portugalsko, Nizozemí či Belgie. Jejich kolonie se v minulosti nacházely právě na výše zmíněných kontinentech. A konečně **ekonomické vymezení** definuje rozvojové země jako země, které jsou charakterizovány zejména nízkou ekonomickou úrovní (HDP na obyvatele), vysokou zaměstnaností v sektoru zemědělství nebo stále trvající hospodářskou závislostí na rozvinutých zemích ve vnějších ekonomických vztazích. (ADAMCOVÁ, 2009)

Jak v minulosti, tak nyní není jasné, které země se patří mezi rozvojové a které ne. Existuje několik koncepcí, mezi dvě hlavní patří klasifikace rozvojových zemí na tzv. **užší a širší**. **Užší** pojetí používá mj. Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD). Země dělí na rozvinuté, transformující se a rozvojové a to podle politické samostatnosti a povahy sociálně-ekonomických vztahů. Mezi rozvojové tak patří ty země, které se osvobodily od kolonialismu a získaly politickou samostatnost, ale doposud nezískaly statut rozvinuté ekonomiky. Řadí se mezi ně například země Afriky, Latinské Ameriky a západní, jižní a východní Asie. Nevýhoda tohoto pojetí spočívá v tom, že za rozvojové ekonomiky jsou považovány země, které podle některých makroekonomických ukazatelů jsou pokročilejší než některé méně

rozvinuté tržní ekonomiky. Příkladem může být Singapur, který se ekonomickou úrovní řadí mezi nejúspěšnější země podle klasifikace Světové banky (viz dále), ale právě podle užšího pojetí patří mezi země rozvojové. Je tedy zřejmé, že podle užšího pojetí v ekonomické úrovni často není mezi rozvinutými a rozvojovými ekonomikami velký rozdíl. (CIHELKOVÁ, 2004)

Širší koncepce nebere v úvahu politickou samostatnost ani charakter sociálně-ekonomických vztahů, ale rozhodujícím ukazatelem je ekonomická úroveň měřená v HND v přepočtu na obyvatele. Představitelem tohoto pojetí je Světová banka (konkrétně Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj), která země s nízkým a středním důchodem považuje za rozvojové a země s vysokým důchodem za rozvinuté ekonomiky. Podobný způsob členění používá i Mezinárodní měnový fond. (CIHELKOVÁ, 2004)

Konkrétně Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (Světová banka) rozděluje země na základě ekonomické úrovně vyjádřené v HND na obyvatele přepočítané metodou Atlas takto:

- ekonomiky s nízkým příjmem (méně než 1 006 USD),
- ekonomiky s nižším středním příjmem (1 006 USD – 3 975 USD),
- ekonomiky s vyšším středním příjmem (3 976 USD – 12 275 USD),
- ekonomiky s vysokým příjmem (více než 12 275 USD),
- členové OECD s vysokým příjmem. (WB, 2011)

Dále Světová banka používá rozdělení dle regionu a zejména pak dle oprávněnosti čerpat půjčky z institucí spadajících pod Světovou banku:

- ekonomiky oprávněné a schopné čerpat nezvýhodněné půjčky od Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD),
- ekonomiky oprávněné čerpat, kvůli příjmu pod 1 175 USD a finanční neschopnosti, bezúročné půjčky a granty od Mezinárodní rozvojové agentury (IDA) – tyto půjčky a granty jsou poskytovány výhradně na podporu ekonomického růstu a zlepšování životních podmínek,
- ekonomiky oprávněné k čerpání půjček jak od IDA (kvůli jejich příjmu pod 1 175 USD), tak zároveň od IBRD díky jejich finanční úvěruschopnosti. (WB, 2011)